

vipavski glas

letnik XXXI Marec 2015/št. 112

Mamin kruh

*Le kaj je v njem,
da je bolj dober, kot so drugi kruhi,
da vonj ima, o, vonj omame,
le kaj si zamesila vanj,
da je na mizi kot svetinja na oltarju,
da roka sama ponj poseže
in več kot rabi – vzame?*

*O, vem,
zakaj je boljši kakor drugi,
zakaj je vonj preplaval hišo tja do duri.
V njem ni le kvasa in soli, pa vode in moke.*

*LJUBEZEN
vanj je vmesila –
vem, mama, tvoja roka!*

Janez Medvešek

***Ob materinskem dnevu se spominjamo naših mamic in jim iskreno čestitamo.
Naj jim nikoli ne zmanjka moči in poguma pri njihovem poslanstvu.***

*Mir oznanja bron zvona,
ko v praznik potrkava.
Mir želi nam usa narava,
če smo blagega srca.*

Vsem našim bralcem želimo miru in veselja ob velikonočnih praznikih.

Uredniški odbor

Ob 100-letnici velike vojne Dnevnik Edvarda Brankoviča 1915–17

Vojak avstro-ogrške vojske Edvard Brankovič, rojen leta 1893, doma iz Črnič v Vipavski dolini, po poklicu najverjetneje kolar ali mizar, je služil v 8. polku poljskega topništva (K.u.K. Feldkanonen Regiment No. 8), 8. junija 1915 je bil polk v Neuwkirshnu. Edvard Brankovič je že v Galiciji pisal dnevnik, s pisanjem je nadaljeval tudi po prihodu na italijansko bojišče.

1915

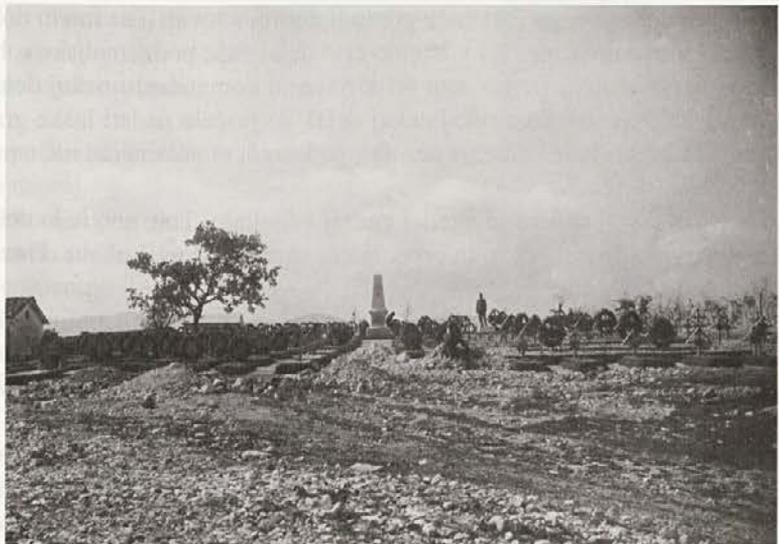
Iz Galicije na italijansko bojišče

Ko smo dne 18. avgusta prišli v našo, od nezvestega Laha stiskano slovensko deželo, smo se *ausvagonirali* v Sežani. Potem smo šli malo naprej, ter se med Sežano in Opčinami ustavili. Tisti dan sem dobil z nekaj drugimi tovariši tudi mali dopust za domov iti pogledat. Šel sem precej tisti dan domov. Nekaj pred polnočjo sem prišel domov. To so me začudeno pogledali, ko sem jih sklical. Bil sem drugi dan celi dan doma, ponoči kmalu po polnoči sem pa šel nazaj k bateriji. Kako se mi je zdelo doma, kakor v nebesih proti drugod, čeravno je tudi doma žalostno. Zjutraj dne 20. avgusta sem prišel spet k bateriji. Tukaj sem delal do 3. septembra moje rokodelstvo in smo naše orodje spravil v red.

Dne 3. septembra smo cel dan marširali in smo zvečer prišli v eno vas Jamlje po imenu, tu smo čakali noči, ponoči smo peljali topove v strelno črto.

Dne 4. sept. Danes smo dejali v red naše reči. Italijanski zrakoplovi letijo neprenehoma po zraku. Tudi italijanska artilerija strelja precej živahno.

Dne 5. sept. Danes nimamo drugega dela kot ležati in se skrivati pred zrakoplovi. Streljamo tudi po malem, samo hrano dobivamo neredno.

Črniče – avsto-ogrsko vojaško pokopališče

Dragi dnevnik, jaz sem se ti izneveril, nisem več tako natančno zapisoval,

kakor v Galiciji. Zatorej moram nekoliko popraviti sedaj. Precej 6. sept. sem šel zopet delati moje rokodelstvo k trenu za strelno črto. Tamkaj sem delal kake 3 tedne, popravljaj vozove. Bil sem na Vojščici, v Šempolaju, Sv. Križu in Saležu. Tukaj sem zmeraj delal moje rokodelstvo, imel sem se dobro. Dne 4. oktobra sem bil zopet po dolgem času spet pri sv. maši v Zgoniku. Bil je cesarjev god in smo v Zgoniku imeli vojaško mašo. V Saležu sem bil na stanovanju pri tamošnjem županu. Tamkaj sem šel tudi še eno nedeljo k sv. maši v Zgonik. Dne 16. okt. sem pa moral spet k bateriji iti delat.

Dne 17. okt. Danes sem pričel spet delati, gre po navadi.

Dne 18. okt. Danes je pa Italijan pričel močno streljati v naš oddelek, in sicer s težko artiljerijo, bil sem prvič v dežju kamenja in le bogu se imam zahvaliti, da me ni nobeden zadel.

Dne 19. okt. Tudi danes strelja Italijan zelo močno, bil sem tudi dvakrat v smrtni nevarnosti, pa obakrat sem z Božjo pomočjo ostal zdrav. Danes tudi pravijo, da je v našem oddelku čez 30 mož mrtvih od sovražnega streljanja. Srčno prosim Boga, da me kakor do zdaj tudi za naprej varuje vsake nevarnosti, dušne in telesne.

Dne 20. okt. Streljanje se nadaljuje. Jaz sem se nekoliko zavaroval pred kamenjem. Delam le po malem, ker se moram zmeraj skrivati enkrat pred aeroplani, enkrat pred granatami. Danes sem prejel tudi pismo od doma!

Dne 21. okt. Danes me je prišel na vse zgodaj klicati moj *zugsfurer*, da naj hitro vstanem, ker grem k trenu delat. Jaz sem seveda storil to z veseljem, ker kjer se kamenje ne uči letati, je zmeraj boljše, kakor kjer

leta. Vstanem torej in se napravim, spijem kavo, potem grem k vozu, s katerim sem se imel peljati. *Zugsfurer* je šel iskat še drugi voz, nam je rekel, da naj gremo naprej. Mi gremo, napravimo kakih 200 m kar prižvižgata dve granati ravno čez naš voz in padeta kakih 50 korakov proč od nas. Strahovito se razpoči, kamenje zleti v zrak, ter se kakor toča gosto vsuje krog nas. Jaz sem bil na vozu, kamenje je padalo na voz krog mene, eden pa mi je priletel na levo nogo, ker pa je bil le majhen košček, me je samo malo kožo opraskal. En kamen prileti vmes zadnjih dveh konj, konja skočita in deneta dve prednji nogi v vago in gresta samo po zadnjih v galop nekaj časa dalje. Čez nekaj časa ustavita voznika, jaz vzamem noge ven, potem pa gremo v galop ven iz tistega kraja. Krog poldne pa pridemo zopet k trenu v Salež, kjer sem pričel spet delati! Tako se mi je godilo teh 5 dni v fronti.

Črniče - panorama

Dne 22. okt. Danes delam ponavadi, gre mi dobro. Tudi nadaljne dni sem zmeraj pri trenu, godi se mi za v vojski še precej dobro. En dan so bili pri bateriji 6 mož ranjenih, drugače gre po navadi.

Dne 15. novembra sem prišel spet k Gefeks trainu delat, tukaj bode šla mogoče dobro, bomo videli, kako bo. Delo gre dobro od rok, drugače gre tudi dobro, s tovariši se imam dobro.

Dne 22. novembra sem šel v strelno črto delat naše podzemeljske sobe.

Dne 25. novembra. Danes sem šel k našemu komandantu nekaj delat, rekel mi je, da grem jutri v Trst eno kolo delat. Ko sem pa tamkaj nekaj delal, so pričele padati laške granate krog nas, ena je padla krog 80 m proč od nas, vrgla je kamenje čez nas, pa k sreči ni nobenemu nič naredila. Popoldne sem pa šel spet k trenu, da bom šel v Trst.

Dne 27. novembra sem se zgodaj zjutraj odpeljal v Trst, eno halo delat. V Trstu sem dobil enega halarja, pri katerem sem imel menažo in prenočišče, namreč Ivana Jurkana. Dne 28. nov. je bila nedelja in nisem skoraj nič delal.

Vipavska dolina - cesar Karel I. na obisku

bil doma. Lepo je doma, lepo, samo kdaj bom prišel za zmeraj domov. Potem pa sem pričel delati kolarstvo, naredil sem si delavnico, kjer delam, kar je potreba. Kakih 14 dni po novem letu sta se zlomili dve kolesi pri naših vozovih. Moj komandant nadporočnik Enqerth mi je rekel, da moram iti domov delati ta kolesa. Gotovo sem z veseljem to storil. Doma sem bil skoro 1 teden. Naredil sem kolesa in spravil spet vozove v red. Po tem se je začelo spet moje staro življenje.

En dan me je računski podčastnik zapisal, da pojdem 14 dni na *Urlaub*. Samo da bi bilo res.

Dne 29. nov. sem delal celi dan.

Dne 30. nov. sem tudi delal celi dan.

Dne 1. decembra sva šla s kolesom zopet k naši bateriji.

Precej tisti dan sem moral iti spet k Proviant trenu. Pri trenu sem bil do 14. decembra.

Dne 14. decembra smo šli v Kreplje na Krasu.

V Krepljah smo pa ostali samo par dni, potem smo pa morali iti spet v strelno črto. Jaz sem šel spet v Salež, kjer sem bil pa samo par dni. Potem sem šel v Korita, eno vasico blizu Kostanjevice. Tam sem pričel takoj hleve za konje delat. Delali smo še čez božične praznike. Za novo leto sem pa dobil 2 dni dopusta in sem

1916

Dne 18. februarja smo odmaširali, ne vem kam! Hodili smo skozi Temnico, Štanjel, smo prišli na Kranjsko v Lozice, Studeno skozi Logatec na Vrhniko dne 22. februarja. Tukaj imamo nekoliko časa odmor!

Čas teče in tudi odmora je konec!

Dne 14. marca smo odmaširali na postajo Brezovice pri Ljubljani, kjer smo se naložili na vagone in se dne 15. marca ob 2. uri po polnoči odpeljali.

Peljali smo se skozi Štajersko zemljo celi dan. Videl sem zopet Pragersko, Maribor in Gradec. Drugi dan smo šli skozi nižje Avstrijsko, zgornje Avstrijsko, Solnograško in Tirolsko. Vozili smo se skozi Dunaj, Linc, Solnograd in Inomost, toda to smolo smo imeli, da smo se skozi vsa ta mesta vozili ponoči tako, da nisem nobenega videl. Dežela Salzburška še bolj pa Tirolska je zelo gorata. Takih gor, kakor so tu, ni na Slovenskem. Dne 18. marca smo prišli na mesto okrog 3. ure popoldne, smo se razložili na eni Tirolski postaji, Lavis po imenu. Tako smo sedaj že na tretjem bojišču. Bog ve, če bode to zadnje, če bo sploh mir že enkrat pretrgal to potepanje po svetu. Kakor sem se popred zmeraj priporočal Bogu, tako tudi zdaj.

(Manjka stran v dnevniku za april mesec; opomba: Močnik Mitja)

... Sploh dobivamo plena jako mnogo.

Dne 26. maja. Danes tudi malo streljamo, toda Lah se jako hitro umika, šli bodemo kar za njim.

Dne 27. maja. Danes ne streljamo nič. Zvečer smo se na marš pripravili.

Dne 28. maja. Danes smo ob 4. uri zjutraj odmaširali v eno dolino. Vina dobivamo še zmeraj.

Dne 29. maja. Streljamo po malem.

Dne 30. maja. Malo streljamo.

Dne 31. maja. Pred nami mali infanterijski napadi. Drugače nič novega.

Do 9. junija ni bilo posebnih novosti, počasi si širimo posesti, parkrat smo se malo pomaknili naprej.

Dne 15. junija. Danes smo spet bolj korajžno prijeli Italijana. Kakšne uspehe bomo imeli, bomo videli. Vas, pri kateri smo imeli prvo strelno črto, se imenuje Roona in druga, kjer se sedaj nahajamo, se imenuje Canove. Dolina, kjer so te vasi in še druge in mesto Asiago, je precej lepa, čeravno je kakih 1000 m nad morjem. Gori so njive z žitom in krompirjem, posebno ugodna je za živinorejo, ker raste jako tečna krma. Po njej so razpelane lepe ceste in ena ozkotirna železnica. V ozadju je gozd in večinoma tudi spredaj, kjer se vzdigujejo mali

hribi in jo obkrožujejo skrči kakor Vipavsko dolino. Toliko o prvem lepšem kraju v Italiji. Asiago je manjše mestece, toda lepo je moralo biti v mirnem času, a sedaj je podobno razvalinam in pogorišču. Krog po hribih so bile mnoge trdnjave, katere smo morali prej razbiti, kakor smo mesto vzeli.

Dne 20. junija. Zadnjih par dni smo skušali vreči Italijana čez zadnje hribe v dolino, toda uprl se nam je trdovratno. Ima namreč jako močna kritja. Jaz delam spet včasih kolarstvo, tako teče čas naprej, preteklo je že leto, kar sem že drugič prišel v vojsko, kdaj bode tega konec, menda nikoli, kakor kaže.

Dne 23. junija. Danes je prišlo povelje za odmaširati iz te fronte, kam bomo šli, ne vem! Zvečer smo odmaširali in smo šli do 9. ure predpoldne drugi dan. Prišli smo spet v naše ozemlje in bomo nekaj časa v rezervi, kakor se sliši.

Dne 1. julija. Nahajamo se zadaj za fronto. Zadnje dni smo pričeli streljati na zrakoplove, naš zug je zato odbran.

Dne 2. julija. Danes je naš "Abwerzug" odmaširal na en breg, "Luzern" imenovan. Tamkaj sem postavil oba topova na podoben oder, da streljamo lahko zrakoplove. Sedaj smo mi popolnoma proč od našega regimenta.

Dne 3. jul. Tudi danes postavljamo en top na oder. Danes smo tudi streljali na dva zrakoplova in smo jih prisilili, da so se vrnili. Tukaj ne bode mogoče slabo. Mogoče dobim tudi v kratkem "Urlaub".

Dne 10. julija. Streljamo po malem zrakoplove, uredili smo si topove in stanovanje. Zjutraj navadno odpodimo par laških zrakoplovov, potem imamo cel dan mir, dela nimamo nobenega. Spet imamo srečo, pri bateriji je bilo 5 mož ranjenih v tem času. Tako gre čas naprej, samo preveč dolgčas je.

Dne 11. julija. Danes zjutraj smo streljali na 4 zrakoplove. Vreme je najlepše.

Vojašnica 1916

Dne 16. julija. Danes sem dobil "Urlaub," v par dneh pojdem domov.

Dne 20. julija. Zmeraj čakam "Urlaub" pa še ga ni, mogoče bode v kratkem.

Dne 21. julija. Danes sem dobil urlaubni list in sem tukaj opoldne odrinil proti domu, ob 8. uri zvečer smo se odpeljali iz Tridenta.

Dne 22. jul. Peljali smo se celo noč in cel dan. Zvečer smo prišli v Beljak na Koroškem. V Beljaku smo celo noč čakali vlak in smo tam spali.

Dne 23. jul smo se vozili cel dan, krog poldne smo bili v Ljubljani, potem smo se odpeljali proti domu. Krog polnoči smo prišli v Prvačino.

Dne 24. jul. Danes zjutraj ob 1. uri sem prišel domov. Potem sem bil doma 14 dni. Pomagal sem očetu delati in tako so hitro dnevi pretekli.

Dne 8. avg. sem se spet odpeljal na moje mesto v Tirolu.

Dne 10. avg. Danes sem prišel spet na moje mesto, k mojemu zugu, tukaj je vse po starem. Bil sem do 16. tukaj.

Dne 16. avg. Danes gremo k bateriji, ker pridejo drugi na naše mesto. Zelo me žalosti, ker gre v moji domovini slabo, Gorica je padla in Lah strelja neposredno v bližini mojega doma, ne vem, kako bo!

Dne 28. avg. Danes je Romunija napovedala vojsko Avstriji. Imamo se zmeraj po navadi. Pripravljamo se za zimo. Lah nam dajo večinoma mir.

Dne 13. oktobra sem prejel spet od doma eno žalostno pismo. Umrla mi je stara mati in oče mi je pisal, da naj sporočim, kje hočem, da poišče novo domovino. Res žalostno!

Dne 30. oktobra. Čas teče počasno naprej, dolgočasno, žalostno, oh, da bi že skoro konec bil.

Dne 1. novembra. Praznik vseh svetnikov. Danes je že tretji praznik, ki ga praznujem pri vojakih. Spominjam se, kako mi je bilo dolgčas v Ljubljani, kjer sem prvega obhajal. Kakor sem si skušal v tem času! Bogdaj, da bi bil prihodnji doma!

Dne 9. nov. Danes sem prišel delat kolarstvo v eno malo vasico Tezze po imenu, to je na stari avstrijski meji v Tirolih. Gre mi dobro, samo doma je žalostno!

Dne 16. nov. sem prišel spet k bateriji. Tu delam ene sani. Vreme imamo slabo, sneži.

Dne 24. nov. Danes je prišlo po telefonu, da je naš cesar Franc Jožef I. umrl!

Dne 27. nov. Danes smo prisegli zvestobo novemu cesarju Karlu I. Prisegli smo v eni mali vasici Tezze po imenu, kjer delam moje rokodelstvo.

Dne 6. dec. Danes zvečer je prišlo poročilo, da je glavno mesto Romunije Bukarešt padlo nam v roke.

Dne 7. dec. Danes sem tamburico končal, gre mi že precej dobro, snega imamo tudi še precej.

Dne 25. dec. Danes je tretji božič pri vojakih in drugi v vojski. Dovolj bi že skoraj bilo, da bi bil četrti doma. Nekaj se zadnje čase sliši o miru, a ne verujem, da bi bilo res kaj.

Dne 26. dec. Drugi božični praznik danes, kakor tudi včeraj imamo prosto. Danes je šel v špital Franc Koron iz Črnič. Potem do novega leta navadno življenje!

1917

Dne 1. januarja. Danes stopamo v leto 1917. Bog ve, če nam prinese toliko zaželjeni mir. Danes imamo tudi cel dan prosto.

Kmalu po novem letu smo izvedeli, da je Koron umrl v bolnišnici na Monte Roveru. Bila sva skupaj več kot 1 leto in pol. Bog mu daj večni mir.

Potem navadno delo do 22. februarja.

Štanjel, prevoz topov, 27. 10. 1917

Vipavska dolina – protiletalsko topništvo, 26. 11. 1917

Zadnji čas se sliši, da bomo šli od tukaj proč, kam, se ne ve, a slutimo, da proti Gorici. Res smo že 22. feb. pričeli spravljati našo robo na Monte Rover.

23. feb. Danes smo zjutraj odmaširali na Monte Rover in od tod naprej do Gionki, kjer se je sešla cela baterija. Tam smo ostali čez noč in smo drugi dan zjutraj naprej šli.

Dne 24. feb. Danes smo prišli do vasi Vigolo, Tataro, prva vas, kjer so še civilisti doma, tudi tukaj smo ostali čez noč.

Dne 2. marca. Danes smo odšli do pod Osek, kjer smo se čez noč ustavili. Imel sem službo in nisem bil doma.

Dne 3. marca. Danes smo se preložili bolj nizko na polje, imenovano pod Grap, kjer bomo tudi ostali. Skoro vsaki dan sem doma. Delam moje rokodelstvo in tako mi gre čas naprej. Prišel sem spet s tirolske fronte na našo goriško fronto, s katero pričnem nov odstavek.

Goriška fronta

Dne 4. marca, kakor tudi druge dneve, delamo hleve za konje in jaz delam tudi barake za oficirje, domov grem skoro vsaki dan.

Dne 11. marca. Danes sem delal doma eno okno. Popoldne sem šel k Proviant trenu v Malovše. Tu so en voz zlomili, ki sem ga spet šel domov delat. Tako sem ostal v Malovšeh.

Dne 19. marca. Danes sem prišel domov delat en novi voz za štab, sedaj bom vedno doma.

Sedaj sem vedno doma, le po menažo grem v Malovše k Proviant trenu.

Dne 8. aprila. Velika noč, in sicer doma! Letos jo praznujem res doma. Jaz sem vedno doma, delam doma rokodelstvo.

Tako dalje nobenih posebnosti do 25. aprila.

Dne 25. aprila. Danes je Lah streljal krog Črnič na sv. Vida hrib.

Tudi je ena ženska ranjena in nekaj vojakov ubitih.

26. aprila. Danes spet mirno kot po navadi.

Potem do 11. maja večinoma mirno, večkrat streljanje na Seldo.

Dne 11. maja, danes se je pričela 10. ofenziva, grmi, da je groza.

12. maja. Ofenziva vedno hujša.

Dne 13. maja. Danes je Lah streljal čez našo hišo pod hrib, "zabritih" imenovan, ena je padla za gornji konec po Konjščah za Rombkovo hišo v eno grobljo. Sreča, da ni nič napravila nobene nesreče.

Ofenziva dirja dalje.

Dne 16. maja. Tudi danes je Lah streljal okoli Črnič blizu ovinka pri Urhovi javi. Popoldne je močno obstreljeval okolico od postaje v Batujah.

Dne 17. maja. Danes je pa večinoma mirno, mogoče bo kmalu ofenzive konec. Od 11. t. m. do danes sta pri naši bateriji 2 mrtva in 12 ranjenih.

Dne 18. maja. Danes je tudi streljal na Vrtovin, ena granata je padla sredi vasi Gojače in ranila nekaj vojakov.

Dne 19. maja. Danes večinoma mirno, tudi ni bilo nič obstreljevanja.

Dne 20. maja. Tudi danes je večinoma mirno, deseta ofenziva je pri kraju. Strašna je bila, Bog daj, da bi bila zadnja.

Dne 23. maja. Danes je spet zagrmelo pri Gorici in sv. Gori, topovi grmijo, da je strah.

Dne 24. maja. Tudi danes še grmi, a ne več tako hudo.

Druge dneve le bolj šibko obstreljevanje. Potem do konca le bolj šibko streljanje, ofenziva pojemlje.

Potem cel junij bolj zmirno.

Tudi v juliju nič posebnosti, v tem mesecu sem dobil Karlov četrti križ. Drugega nič posebnega, da bom vedno doma.

Zečetek avgusta je bil tudi miren, a govori se, da bode šla tudi 11. ofenziva "Los".

Dne 8. avg. Danes je začel spet Lah streljati krog Črnič, padla je ena na "Prolovce".

Dne 10. avg. Danes je tudi streljal naravnost v Črniče, zadeta in porušena je bila šola, prva hiša v Črničah. Padlo je tudi več granat okoli, ena v Britih, ena pod kaplanijo itd.

Dne 11. avg. Tudi danes je streljal krog vasi, ena je padla na Jrlovce.

Potem druge dneve le malo obstreljevanja.

Vrtovin – panorama

Dne 18. avgusta. Danes se je pričela 11. ofenziva.

Precej zjutraj je pričel Lah obstreljevati Črniče in okolico, prva granata je zadela Rijavčevo hišo pri Lojkih, po domače Srkovo. Zrušila je hišo in ubila staro gospodinjco in otroka ranila.

Streljal je cel dan, a ni napravil nobene škode, ker večina granat ni eksplodirala. Na fronti jako močno streljanje cel dan.

Dne 19. avg. Tudi danes grmijo topovi, da je strah. Čez dan ni obstreljeval krog Črnič, pač pa zvečer je spustil par granat pod vasjo.

Dne 20. avg. Ofenziva divja dalje. Včeraj je tudi zadel hišo Škodnikovo, a druge nesreče ni bilo. Potem do 25. avgusta streljanje s topovi, ofenziva v polnem teku.

Dne 28. avg. Danes je spet streljal v Črniče, naravnost v naš oddelek vasi. Padale so krog naše hiše, zadnja je zadela Peršičevo hišo (Tonovo). Tisto noč smo spali zunaj. Potem sem cel mesec delal doma, spraviti sem pomagal poljske pridelke domov. Italijan ni več gori streljal do 29. septembra.

Dne 29. sept. Danes nas je Lah zbudil iz spanja, pričel je krog s 1/2 ure zjutraj jako močno streljat, spustil je v 1 1/2 ure krog 200 granat na Črniče. Ta dan ne bom pozabil. Mrtvih je bilo precej vojakov in nekaj domačinov.

Tu se dnevnik Edvarda Brankoviča konča. Dnevnik je prepisan v jeziku, kot je pisal Brankovič, nekaj vejic in sprememb je dodanih zaradi razumevanja.

Prepis in objavo je dovolila družina Ipavec iz Črnič 9, ki tudi hrani dnevnik svojega deda.

Opombe:

- ausvagonirali = izkrcali iz vagonov
- Proviant tren = intendantski – oskrbovalni vozovi
- zugsführer = vodnik – poveljnik voda
- gefeks train = bojni vozovi za topništvo in strelivo

- urlaub = dopust
- skrči = redok gozd, redko posekan gozd
- zug = vod
- Abwerzug = obrambni vod

Pripravil: višji štabni vodnik Mitja Močnik

Foto: Brankovič

Planike s Krna

Ob branju zgodb vojakov iz prve svetovne vojne, ki so objavljene v Vipavskem glasu, sem se spomnila na staro škatlo, v kateri imam shranjene spomine na mojega starega očeta Alojza Bizjaka, ki je bil vojak 1. svetovne vojne. Imel je čin korporala – desetnika. Boril se je na raznih krajih, tudi na Krnu.

*V bolnici na Dunaju 30. 3. 1917.
Prvi z leve sedi vojak Alojz.*

Moja stara starša sta bila Alojz Bizjak in Ivanka, roj. Semič. Živel sta v Petkovškovi gasi v Vipavi, sedaj je to Kreljeva ulica. Po domače so jim rekli Škrbjelovi. Imela sta devet otrok, preživela pa sta samo dva, ki sta nosila imena po starših.

Alojz je bil po poklicu prekupčevalec živine. Vozil jo je prodajat v Trst. Med potjo je nosil vedno s seboj skrito pištolo za samoobrambo, če bi ga v Raši napadli »raubarjji«. Po Vipavi je zvečer vžigal ulične svetilke, zgodaj zjutraj pa jih je ugašal.

V tem ovitku so še danes suhe planike, ki jih je vojak Alojz nabral na Krnu in jih prinesel domov.

Na sredini mati Ivanka, roj. Semič z možem Alojzom z otroki Justo, Ivano in Alojzem. Dekle z otrokom v naročju je varuška. Foto: 1904.

Posnetek starega očeta - korporala - desetnika je nastal v Ljubljani pri fotografu K. Krema, Sv. Petra cesta 27.

Enkrat je v hudi zimi peljal s konji pošto na Razdrto. To je bilo zaradi burje zelo nevarno, zato tega prevoza ni hotel nihče prevzeti. Alojz pa je bil korajžen in je ta prevoz opravil. Pozneje je večkrat pripovedoval, da je pri tej vožnji veliko zaslužil.

Na fronti je hudo zbolel in se zdravil v bolnici na Dunaju, od koder je ženi pisal in poslal tudi fotografijo. Poseben spomin na vojaka Alojza pa so suhe planike, ki jih je nabral kot vojak na Krnu in jih skrbno spravil v lep zavitek in nanj lepo napisal »Spomin iz svetovne vojne 1914–1918 iz Krna oče Alojz Bizjak«.

*Majda Kranjc, rojena Petkovšek
Fotografije so last Majde Petkovšek*

Pogled v ljudsko kroniko Ljudske šole v Vipavi 1895–1919

*II. del
leto 1915*

15. 2. 1915 je moral na vojsko tudi učitelj Rado Grum. Zelo ganljiv je bil prizor, ko so se od njega poslovljali otroci. Učenka Marija Lekan se je od njega slovesno poslovila in podarila šopek.

V domačem arhivu gospe Lelje Rehar Sancin, hčerke učiteljice Minke Punčuh, ki je učila na vipavski šoli, se je ohranil zapis pesmice, s katero se je učenka IV. razreda Marija Lekan poslovila od učitelja Gruma. Gospa Lelja nam je to pesmico prijazno poslala in jo objavljamo. Pesmico je za to priliko spisal Radoslav Silvester:

*Pozdravljam Vas, gospod učitelj,
pozdravljam Vas otožnega srca,
ker bodete od nas se poslovili,
podali tja na bojna se polja,
ostavili nas ljube otročiče,
ker domovina, ker Vas cesar kliče.*

Marija Lekan

*Veliko let ste tukaj že
bistrili um, blažili nam srce,
zato hvaležna srčeca v ljubavi
neugasljivo vse za vas žare.
Povrni Večni Vam vse trude Vaše,
prilete k nebesom vse želje naše.*

*Sprejmite prosim šopek ta od mene,
podarim Vam ga v imenu šole v dar,
četudi cvet duhteč v njem ovene,
spomin na Vas ne ovene nikedar.
Tedaj pa Zbogom, ovenčan z vojno slavo,
vrnite kmalu se nazaj v Vipavo.*

24. 5. 1915 je Italijan napovedal Avstriji vojsko. Ljudstvo je bilo zelo preplašeno. Nekatere družine so se preselile na Štajersko. Vслед pomanjkanja moških delavcev so se naše vrle ženske poprijele tudi težkih poljskih del. Kmalu se je pokazalo, da znajo tudi ženske delati vsa poljska dela in to dobro in ob pravem času.

12. 6. 1915 se je končalo šolsko leto, toda učiteljstvo ni smelo na dopust. Učiteljska oblast je ukazala, da morajo učitelji nadzorovati otroke tudi med počitnicami. Učiteljici Milka Borštner in Dora Bratoviš (doma iz Vipave) so s pomočjo večjih deklic v šestih tednih naredili za vojake 66 srajc, blago za srajce so darovali dobrotniki trški, blago je zbiral A. Skala. V občini bilo od maja naprej veliko vojakov. Učiteljica Dora začela poučevati brezplačno, ker so bili učitelji na fronti.

Pouk se zaradi težkih vojnih razmer prične šele tretjega novembra 1916.

Pripravila Magda Rodman

Erzelj in njegov tabor

II. del

Tabor s komaj kaj prebivalci se postavlja kar z dvema cerkvama. Gotsko svetišče sv. Lovrenca s šilasto zaključenim portalom in zvončnico na pročelju je bilo po mnenju strokovnjakov postavljeno ob koncu 15. stoletja, po krajevnem izročilu pa je menda precej starejše in zato prva vaška cerkev. V drugi polovici naslednjega stoletja so jo okrasili z renesančnimi freskami, ki pa so večinoma že propadle. Le na stropu prezbiterija je med gotskimi rebri še videti obraz Kristusa Sodnika in angele z orodji njegovega trpljenja.

Cerkev sv. Mihaela

Gotsko okno

Svetišče je dolgo lepšal tudi 350 let star in zelo razgiban zlat glavni oltar. Okrašen je bil z izrezljanimi akantovimi listi, pleteničjem in angelskimi obrazi, niše pa je napolnjevalo devet svetih likov s sv. Lovrencem v tronu in z Marijinim kronanjem v atiki oltarja. Služba za varstvo kulturne dediščine ga je sklenila obnoviti, vendar so jo prehiteli tatovi in vse oltarne kipe odnesli. Od njega je videti samo še ogrodje, ostala pa sta stranska oltarja s slikama Križanja in Matere Božje. Prva je delo vrhniškega slikarja Simona Ogrina iz začetka

Sv. Mihael z glavnega oltarja

Ogrinova sv. Barbara

20. stoletja. Pod Križanim žalujejo njegova mati, apostol Janez Evangelist in Jezusova spremljevalka Marija Magdalena. Na upodobitvi v drugem oltarju sta se Mariji z malim Jezusom pridružila apostola Jakob starejši in Matej. Prvi detetu ponuja sadje, drugi pa je zaposlen s svojo helebardo. Avtor slike ni znan, njegovo delo pa je zgodovinskega pomena, saj je verjetno nastalo sočasno z oltarjem.

Vlogo Lovrenčeve cerkve je leta 1466 prevzela njena večja sestra vrh hriba, posvečena bojevitemu angelu sv. Mihaelu, ki je naslednica romanske grajske kapele, omenjene že davnega leta 1275. Ima tri stebrne oltarje iz raznobarnega marmorja s podobami sv. Mihaela, sv. Barbare in sv. Florijana, ki spominjajo na goriško delavnico Lazzarini ali Pacassi. Oltarne podobe je tudi tu naslikal Simon Ogrin. Oltarno atiko krasi relief Poklona sv. Treh kraljev, na obhodna portala pa sta po navedbah Leksikona slovenskih cerkva postavljena kipa sv. Štefana, prvega mučenca, in sv. Janeza Evangelista. Zadnji je sporen, saj je bradat, ob nogah pa mu je

Taborski sv. Florjan

Mihaelova cerkev: notranjost

Ostanek freske sv. Mihaela

Vincenc iz Kastva: Sv. Katarina z Barbaro

umetnik izklesal krokarja namesto orla. Čeprav je krokar atribut še nekaterih drugih svetnikov, se na Taboru verjetno srečujemo s sv. Benediktom, plodnim cerkvenim piscem in kasnejšim opatom v samostanu Monte Cassino v srednji Italiji, ki je umrl leta 543. S krokarjem sta si delala družbo in si pri jedi redno delila kruh. Ko so svetniku nekoč nasprotniki poslali zastrupljen hlebček, je prav ptič prepoznal nevarnost in svetniku rešil življenje. V ladji domuje tudi obnovljen lesen kip sv. Lovrenca, ki je čudežno preživel kulturno nesrečo v spodnji taborski cerkvi, ob tem pa ostal brez svojega znamenitega pekača. Mihaelova cerkev je bila ob nastanku bogato poslikana, nekdanjih gotskih fresk pa že ni več videti, saj je bil cerkveni strop vrsto let vdrt in so podobe enostavno odpadle. Samo za desnim oltarjem je še najti detajl dveh svetnic, od katerih je mogoče z gotovostjo prepoznati samo sv. Katarino. Kolegica ob njeni strani bi lahko bila sv. Barbara. V obraznih potezah nekateri vidijo roko mojstra Vincenca iz hrvaškega Kastva, ki je zaslovel s poslikavo Marijine cerkve v istrskem Bermu. Starejši ljudje še pomnijo tudi slabo ohranjen prikaz erzeljskega griča z nekdanjim gradom na severni cerkveni steni, ki pa so ga prebelili. Zdi se, da je bila cerkev v baročnem času poslikana še enkrat, vendar so tudi te poslikave že izginile ali pa so jih prebelili. Restavratorjem je uspelo ohraniti le kopiji dveh svetniških portretov. Prvi nemara predstavlja enega od sv. Treh kraljev, drugi pa sv. Mihaela v boju. Zaradi zamakanja je v prostoru propadla tudi polovica lepo rezljanih cerkvenih klopi. V zakristiji je še videti za stare cerkve tako rekoč obvezno grobnico s krovno ploščo brez napisov in staro kovinsko skrinjo brez znanega namena. V steni prezbiterija je še ohranjena poznogotska kustodija iz leta 1552, stenski tabernakelj, v katerem so kasneje hranili sveta olja, včasih pa tudi monštranco. Prizori križevega pota v cerkvi niso umetniško delo, pač pa grafike z napisi v bohoričici, ki so jih natiskali v prvi polovici 19. stoletja. V Mihaelovo cerkev so leta 1477 prenesli Marijin božjepotni kip iz Loga pri Vipavi in ga tako obvarovali pred plenilci turškega Omar bega.

Nagrobnik Andreja in Janeza Sorta

Relief na pročelju zvonika

Sodobna gradnja

Okoli cerkve je bilo nekoč pokopališče. Za njim je ostal pričevalno napisan nagrobnik, ki ga je Braničar Andrej Sorta postavil očetu Andreju, »poštenimu kmetu«, in bratu Janezu, »bogaboječimu fantu«. Oba sta umrla leta 1852, sin le 8 dni za očetom. Bil je star komaj 34 let. Prebivalci Braniške doline imajo sedaj lastno pokopališče pri Kodreth, prej pa spadali pod štiri fare in so morali umrle pokopavati na štirih različnih pokopališčih. Vas Dolanci je imela pokopališče v Gabrjah, naselji Trebižani in Čehovini v Štjaku, Kobilóvce so pokopavali v Štanjelu, Kodréčani pa so svoje rajne nosili na Erzelj. Sortova sta bila zadnja, ki so ju še pokopali pri cerkvi. Pokopališče so namreč leta 1860 preselili pod Tabor.

Za izdelavo njegovega kamnitega portona so poklicali mojstra Andreja Zlobca iz kraške vasi Avber, ta pa je na bazi pilastrov vklesal nekoliko neroden napis: TU JE DELOU ANDREJ SLOBIC, AUBER N. 1, MDCCCLX. TUKEI JE TA POSEGNANI BRITOF. BOG SE USMILI SE SA DUSE U VICAG. AMEN.

Po letu 1975 je praktično izumrli Tabor spet postal nekakšna utrdba. Zasedli so ga namreč vikendaši, predvsem vojaške osebnosti, med katerimi je bil tudi general. Zato se je Tabora prijelo ime Generalski hrib in nekdanji sveti kraj je preplaval ateizem. Cerkvicama pa to ni škodovalo. Počitnikarji so brez predsodkov hranili cerkvena ključa in sprejemali obiskovalce. Po potrebi so tudi zvonili, predvsem pa skupaj z Erzeljci ulovili možaka, ki je s tatinskimi nameni skušal vlomiti v zgornjo cerkev skozi zakristijsko okno in se zagozdil v rešetkah. Po slovenski osamosvojitvi se je to sožitje – kot še marsikaj drugega v Sloveniji – nekako izpridilo. Tatovi imajo spet korajžo, naključni obiskovalci Tabora in ljubitelji zgodovine pa so prizadeti, ker so prikrajšani za ogled dveh zanimivih cerkva. Tako lahko na zgornji občudujejo le kamnito streho in relief sv. Mihaela

Erzeljski Tabor kot razgledna točka: Marija Snežna nad Gočami in Rebernice

Detajl spomenika NOB

na zvoniku. Z mečem v desnici in tehtnico v levi roki tehta duše, ob nogah pa mu premagan leži peklenšček. Plošča je nemara nekoč zapolnjevala luneto nad cerkvenim vhomom. Nad štirimi linami zvonišča so vzdane kamnite plošče z deli latinskega, ki se sestavljen v celoto glasi: CHRISTVS REX [VE]NIT IN PACE ET DEVS FACTVS EST HOMO, kar pomeni, da je Kristus Kralj prišel v miru in Bog je postal človek. Pri branju se moramo z dvema ploščama posebej potruditi, ker sta obrnjeni na glavo. Tega je kriva nerodnost zidarjev, s katero zlahka opravimo. Več časa in razglabljanja pa bi potrebovali za ugotavljanje izvora erzelskega napisnega kamna, ki je svoj čas služil v zaselku Lenivec za hišni

Prag iz zaselka Lenivec z napisom duhovnika Fassija

prag in ga sedaj hranijo v goriškem muzeju. Na njem beremo letnico 1577 in ime Mihaela Fassia, o katerem je znano, da je bil doma iz Kotora in nazadnje župnik v Slavini na Pivki, kjer je tudi umrl in bil pokopan leta 1588.

Razgled s Tabora je lep in širen, proti Vipavi in Nanosu, na strme robove Trnovske planote pa tudi na kraško stran. Do njega pa pridemo po poti, ki z Vipavske doline vodi proti Štanjelu. Prva cesta na desno pelje na Goče, druga pa na Erzelj. Pot je asfaltirana, njen krak, ki vodi na Tabor, pa ni nič širši od ulic starih okoliških naselij. Dva večja avtomobila se skoraj ne moreta srečati. Zato je pod Taborom ob spomeniku NOB na razpolago prostorno parkirišče. Ta spomenik je svojevrstna posebnost: krasi ga namreč relief iz ostankov orožja, rabljenega v drugi svetovni vojni. Izdelal ga je pisec znane partizanske trilogije *Ukana*, Blejec Tone Svetina.

Viri:

Janez Höfler, *Srednjeveške freske v Sloveniji*, Primorska, Ljubljana 1997.

Božidar Premrl, *Terenski zapiski z Goč in Erzolja*.

Igor Sapač, *Grajske stavbe v zahodni Sloveniji*, Zgornja Vipavska dolina, Ljubljana 2008.

Marko Snoj, *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*, Ljubljana 2009.

Luka Vidmar in dr., *Leksikon cerkva na Slovenskem*, Škofija Koper, Dekanija Vipavska, Celje 2004.

www.erzelj.si.

www.attualita.it: La mia testimonianza su sant'Orso, il santo di Aosta.

www.santiebeati.it/dettaglio/31250.

Pripovedovalec: Jože Volk, Erzelj 11.

Slike:

D. in M. Kolenc, Božidar Premrl in Slovenski etnografski muzej. Fotografija sv. Katarine z Barbaro je iz knjige Janeza Höflerja o srednjeveških freskah, rekonstrukcija srednjeveškega Tabora pa je delo arhitekta Igorja Sapača.

Drago Kolenc

Zgodovina železnic

Ali ste vedeli?

Danes, ko je že spet aktualna gradnja drugega železniškega koridorja Koper–Divača–Ljubljana, si oglejmo nekaj nekdanjih pobud. Primerjaj *Zgodovina železnic*, str.191–195.

Skozi Vipavsko dolino so po toku reke Vipave od nekdanjih vodile starodavne poti na zahod v Gorico, Videm, Palmanovo, v Benečijo in Lombardijo. In že od dobe, ko je bila leta 1860 dograjena južna avstrijska cesarska železnica do Gorice in Krmina, so se razne skupine začele zanimati, da bi po zložni Vipavski dolini, tudi

po Zgornji Vipavski zgradili železnico, ki bi omogočila prodajo poljedelskih kultur Doline in pospešila industrijski razvoj povezanega ozemlja. Prva se je pojavila **francoska podjetniška družba s prošnjo na ljubljansko Trgovsko zbornico** za koncesijo za izgradnjo proge Gorica–Vipavska dolina–Razdrto–Cerkniška dolina–Bloke–Sodraška dolina–Novo mesto–Krško polje, povezane z južno železnico. Sledila je **prošnja vipavskih občin 16. 2. 1895 na Kranjski deželni zbor** za izgradnjo železniške proge Gorica–Ajdovščina–Postojna, preko deželne meje na Hublju v Šturjah. Ponovno je **16. maja 1899 poslanec Božič v Kranjskem deželnem zboru podal pobudo s podpisi 33 poslancev** za gradnjo proge Postojna–Razdrto s podaljškom prek Rebrnic do Vipave, z utemeljitvijo, da je tak podaljšek železnice za slovenski živelj na Primorskem življenjskega pomena. In proge Senožeče–Dornberk–Gorica. Goriške občine so predlog podprle z ustreznimi zneski, Kranjska pa je ostala gluha in pasivna.

Zgrajena je bila edino proga Gorica–Ajdovščina, promet je stekel 1. oktobra 1902, gradnja je trajala 4 leta, obratovanje je prevzela južna železnica.

Predstav, kako drugače in lepše bi potekalo naše sedanje življenje brez tovornjakov na osnovnem in prehitevalnem pasu avtoceste, ne zmanjka! Ali bo tokrat drugi krak zgrajen?!

Marija Pegan

SPOMINI

Objavljamo drugo zgodbo iz knjige *Moje življenje Vida Furlana*:

Moja druga zgodba

Pravzaprav je to pripovedovanje, kako sem preživeljval moja mladostniška leta. Tam nekje po šestem letu starosti sem postal pastirček. Domače kozje črede. Število teh kozjih glav se je sukalo vedno okoli števila tri. Med njimi je izstopala glavna koza, ki je bila vedno nekaj posebnega. Poleg tega da nam je dajala tudi po deset litrov mleka na dan, je bila tudi zelo inteligentna žival. Res ji je manjkalo samo še, da spregovori. Na koncu naše kuhinje so bila vrata v štalco, ampak ta vrata so morala biti vedno odprta, da je lahko opazovala, kaj se v hiši dogaja, predvsem pa zato, da je živela v naši družbi. Na koncu naše kuhinje in našega bivanjskega prostora je bila vedno navzoča tudi njena glava. Dali smo ji celo ime, klicali smo jo Mica.

Prav s to živaljo hočem povezati zgodbo, ki se mi je pripetila nekoč na paši, pri moji pastirski službi. Naj najprej razložim, kje so se nahajali pašniki, te naše kozje črede. Predvsem ob javnih poteh, to so bili razni tako zvani klanci, ki so vodili iz enega zaselka v drugega in iz vasi v razne kmetijske parcele. Te poti niso imele privatnega gospodarja, pač pa so bile nekakšno javno dobro, zato smo se počutili upravičene, da jih tudi mi lahko izkoriščamo za pašo. Ob klancih je bilo vedno mnogo slastne zelenine, ki je kozicam pasala. Nekoč me je neki surovež celo nahrulil, češ da kaj gonim to golazen po teh poteh. Mirno sem mu odgovoril, da mu niso prav nič napoti. Zabrulil mi je naravnost v obraz: »Veš kaj, mulc, če bi jaz ukazal, bi vse reveže pobil.« Gotovo, da me je kot otroka hudo prizadelo, saj sem bil kot revež poln občutka manjvrednosti. Sedaj pa še ta njegova kruta izjava. No saj, okoli tega človeka bi se lahko razvila še ena zgodba, a se mene direktno ne tiče. Omenil sem samo zato, kako me je ponižal in s tem hudo prizadel.

Naj se vrnem nazaj k zgodbi paše, tam je bila tudi glavna pot iz kraja v kraj. Ni manjkalo tudi mimoidočih. Med njimi se je pojavila deklica, kakšno leto mlajša od mene, celo daljna sorodnica. Ko je dospela do mojih kozic, se je do njih zelo objestno obnašala, čeprav so se mirno pasle. Morda tudi zato, da bi mene s tem ponižala, ker se je v svoji ošabnosti počutila pomembnejšo. Ko to zagledam, sem ji zaklical: »Mara, pusti mi kozo na miru!« Ker me ni ubogala in je še naprej mučila kozico, sem ponovil: »Pusti jo pri miru!« in dodal: »Da ti ne bo ostala dolžna.« Končno jo je izpustila, tudi zato, ker se je upehala. Nato se je zgodilo nekaj, česar skoraj ne bi mogel pripisati živali. Ko je bil rep osvobojen, se je Mica sunkovito obrnila proti deklici. Zbal sem se, da jo bo butnila, zato sem hitro stekel na prizorišče, a medtem je Mica svojo maščevalno akcijo že izvršila. Ni je butnila z rogov, ki so bili kar dobro ošiljeni, šla ji je pod krilce in sunkovito dvignila glavo navzgor, predrla krilce, tako da je objestna deklica obvisela na rogovih v zraku. Ko pridem blizu prizora, zakričim na Mico, ker je še vedno držala glavo gor, zagrabil jo za brado, imela je namreč lepo dolgo brado, se obesim nanjo ter jo prisilim, da je dala glavo dol. Ko je bila glava pri tleh, je bilo treba rešiti še en problem, krilce od deklice je bilo še vedno nasejeno na rogovih. Prav tukaj vidim, kako ta žival razumevajoče pomaga, kot bi se zavedala, da ima opravka z otroki. Mirno je stala na mestu in čakala, da smo rešili problem. Rešiti krilce deklici in seveda tudi rogove. Takoj, ko je Mica začutila, da je osvobodjena, je z dvignjeno glavo ponosno odkorakala na pašo. Gotovo, da je bilo med tem dejanjem veliko joka in strahu, pa tudi z raztrganim

krilcem ni mogla nadaljevati poti. Zato se je morala vrniti nazaj proti domu. Jokajoč je grozila, da bo že povedala mami. »Kar povej,« rečem, »pa ne pozabi povedati, zakaj te je koza nabodla.« Dolgo sem čakal, da bo morda kakšna reakcija s strani staršev, pa se ni nič zgodilo. Verjetno se je punčka sramovala in staršem ni povedala, kaj se ji je pripetilo. Ali pa si je izmislila drugo verzijo glede raztrganega krilca. Danes je ta punčka že pokojna mati dveh otrok. Pri tej zgodbi se mi zdi najbolj zanimivo to, kako je ta žival ravnala, kakor da se zaveda, da ima opravka z otroki. Lahko bi se zagnala vanjo, jo podrla na tla, kot se je večkrat zagnala v psa, če se ji je preveč približal. Tega deklici ni hotela storiti, verjetno je imela drugačen odnos do človeka kot do psa. Vsaj tako je zgedalo, zato sem tudi omenil že prej, da je bila ta koza nekaj posebnega. Kaznovala je sicer objestno deklico, ni pa je hotela poškodovati. Zato mi je ves ta dogodek, ta zgodba ostala v tako živem spominu.

Vinko Ferjančič – vipavski mežnar

V naši fari Ljubljana Šiška so od časa do časa organizirali romarski izlet v ta ali oni kraj Slovenije. Privlačnih zanimivosti ne manjka in voditelj se je tudi dobro pripravil, da smo bili deležni potrebne razlage o kraju, ki smo ga nameravali obiskati. Še več pa smo zvedeli od domačinov tistega kraja, ki so ga seveda najbolj poznali.

Primerilo se je, da je bila za tako pot izbrana Vipavska. Obiskali smo Vipavo, Log pri Vipavi, Vipavski Križ, se odpeljali v Novo Gorico, obiskali Kostanjevico in Mirenski grad, nato pa se ustavili še v Malovšah pri Črničah, rojstnem kraju našega takratnega kaplana p. Vida Lisjaka. Potovali smo z avtobusom, bilo je prijetno, vreme naklonjeno, čeravno se je poletje že prevesilo v zgodnjo jesen, 27. septembra 1986.

Prva postaja je bila Vipava. Mene, ki sem vipavskih korenin, je posebno veselilo, da bom po daljšem času spet videla Vipavo. Obiskali smo cerkev sv. Štefana, potem pa se dogovorili za spremstvo do božjepotne cerkve Marije Tolažnice v Logu. Za spremljevalca so nam dali takratnega vipavskega mežnarja Vinka Ferjančiča. Dali so mu sedež spredaj, takoj za šoferjem, da je kazal pot. Zdaj sem bila še bolj vesela, saj sem se po dolgem času srečala s stricem Vinkotom, kot smo rekli. Bil je poročen z mojo teto Anico Prelec, sestro mojega očeta. Komaj da sva se pozdravila, rekla par besed, že smo bili v Logu.

Mežnar Vinko nam je cerkev odprl in razkazal. Nato je stopil na prižnico in pripovedoval vse zanimivosti o cerkvi. Zvrstile so se zgodovina, zidava, arhitektura, poslikave, izvajalci vsega tega in še razne podrobnosti. Po pravici povem, da strica še nikoli nisem slišala tako govoriti, lahko bi rekla predavati. Nisem vedela, da stric Vinko toliko ve, da ima toliko znanja. Obenem je z lepim glasom v mehkem vipavskem narečju ustvaril posebno ozračje te tudi posebne in znamenite cerkve v Logu pri Vipavi. Nisem pa si mislila, da ta dan vidim strica zadnjič. Čez dobri dve leti, 17. februarja 1989, smo se sorodniki zbrali na njegovem pogrebu.

Vinko in Anica

Vinko Ferjančič, rojen 21. jan. 1905 v Vipavi, se je poročil z mojo teto Anico Prelec 10. februarja 1929. Teta je bila rojena 10. avgusta 1903, umrla pa je pred njim, že 5. oktobra 1969. Imela sta tri otroke, sinova Vinka in Jurija ter hčerko Anuško. Ne vem, kdaj je Vinko Ferjančič postal mežnar cerkve sv. Štefana v Vipavi, vem da je bil takratni dekan g. Breintenberger. Vinko je skrbel za cerkev, pomagala je tudi žena Anica, ki je prala, škrobila in likala cerkveno perilo. Časi niso bili lahki, saj je Primorsko pestila italijanska okupacija. Tej je sledila 2. svetovna vojna in Vinko je bil mobiliziran kot italijanski vojak. V tem času je pisal dnevnik, ki je sedaj shranjen v Muzeju v Novi Gorici. V mojem arhivu je ohranjena samo kartica, ki jo je poslal iz Trsta 3. julija 1945, poštni žig Trieste 14. 7. 45. Kaže, da še ni bil demobiliziran in je bil pod vojaško upravo zaveznikov v takratni Coni A.

Vinko Ferjančič je bil rojen v številni družini. Oče Jožef Ferjančič, rojen 6. februarja 1862, Lože 14, se je naselil v Vipavi, kjer se je poročil z Marijo Kodelja, rojeno 30. julija 1875, Duplje 5. Poročila sta se 19.

novembra 1886 v Vipavi. Imela sta devet otrok: 1. Jožef, rojen 4. 6. 1897, umrl kot otrok, 2. Edvard (Etko), rojen 14. marca 1898, postal je duhovnik, o njem je bil nedavno zanimiv zapis v Vipavskem glasu, 3. Franc, rojen 2. decembra 1899, 4. Janez, rojen 17. maja 1901, 5. ponovno Jožef, rojen 20. julija 1903, naslednji 6. Vinko, rojen 21. januarja 1905, nato še kot 7. deklica Marija, rojena 4. decembra 1906, še en fant, 8. Andrej, rojen 9. novembra 1911, in zadnja 9. Francka, rojena 9. januarja 1916, že po 1. svet. vojni, ki je dočkala 90 let. Umrla je 13. maja 2006 v Vipavi.

Zanimalo me je, kdo so bili predniki staršev te številne družine. V roke so mi prišle kopije, sicer nepopolne, vipavskih in goških matičnih knjig in SA. Izhodišče je bil rojstni kraj očeta Jožefa Ferjančič – Lože 14. In sem se lotila prebirati knjige iz Lož. Ni bilo enostavno, da sem našla očeta in mamó Jožefa. Oče (ded Vinka) je bil Franc Ferjančič, rojen 30. junija 1815, Manče 20. Bil je dvakrat poročen. Prva žena je bila Jožefa Mohorčič, rojena 8. marca 1820. Poročila sta se leta 1846, Lože 14. Ni zapisano, če je bila morda tukaj doma in se je Franc Ferjančič priženil iz Manč k njej v Lože. Imela sta tri hčere, 1. Frančiško, rojeno 4. februarja 1848, 2. Jožefo, rojeno 13. oktobra 1849, in 3. Vincencijo, rojeno 11. aprila 1852. Jožefa je postala usmiljena sestra v Gorici. Mati Jožefa je umrla mlada, 18. marca 1854, stara komaj 33 let.

Franc Ferjančič si je našel drugo ženo, Agnes – Nežo Furlan, rojeno 10. januarja 1821 v Mančah. Poročila sta se v letu 1854, Lože 14. Nežina starša v Mančah sta bila oče Anton Furlan in mati Uršula Mesesnel. Z Nežo je imel Franc Ferjančič štiri otroke. 1. Terezija, rojena 15. oktobra 1858, umrla stara 14 let. 2. sin Franc, rojen 20. julija 1860, oženil se je z Ano Orel, rojeno na Gočah 64, ki pa je kmalu ovdovela, saj je umrl star 36 let. 3.

sin Jožef, rojen 6. februarja 1862, ki se je oženil v Vipavo in postal oče Vinka Ferjančiča. 4. sin Janez, rojen 4. oktobra 1863. Oženil se je v Logatec.

Franc Ferjančič je umrl 13. aprila 1879, Lože 14, star 63 let. Kot rečeno, je bil rojen v Mančah št. 20. Njegova starša sta bila Matej Ferjančič, rojen 9. septembra 1781, Lože 19, in mati Terezija Furlan, rojena 9. maja 1783, Manče 20. Poročila sta se leta 1807 v Manče 20. Kaže, da se je

Matej Ferjančič iz Lož priženil k Furlanovim v Manče 20. Imela sta deset otrok: 1. Marijana, rojena 3. septembra 1808, poročila se je na Goče. 2. sin Janez, rojen 6. decembra 1811, 3. dvojčka Terezija, rojena 6. decembra 1811, umrla kot otrok. 4. sin Franc, rojen 30. junija 1815, umrl 13. aprila 1879, Lože 14. 5. sin Andrej, rojen 4. septembra 1818, se je oženil v Vipavo. 6. sin Pavel, rojen 7. januarja 1821, umrl kot otrok. 7. hči Marija, rojena 24. marca 1823, umrla stara 15 let. 8. hči Frančiška, dvojčka, rojena 24. marca 1823, umrla kot otrok, 9. hči Rozalija, rojena 4. septembra 1827, umrla kot otrok, in 10. hči Marjeta, rojena 6. julija 1830, se je poročila v Kobilj.

V obdobju koncem 18. stoletja so bili podatki prednikov že skopi. Matej Ferjančič, kot že omenjeno, je bil rojen 19. septembra 1781, Lože 19. Umrl je 21. marca 1835, Manče 20, star 53 let. Po zapisih, ki so morda malo nezanesljivi, je imel starejšega brata Mihaela, ki je bil rojen 3. aprila 1772, Lože 37. Njun oče, Mihael Ferjančič, je bil rojen 3. oktobra 1739, Lože 37, umrl pa je 7. maja 1815, Lože 37, v starosti 75 let. Mati ni zapisana. Tukaj se rod izgublja v preteklost, ki bodisi ni bila zapisana, bodisi čaka na temeljitejšo raziskavo.

Če pogledamo rod Vinka Ferjančiča še v smeri od te daljne preteklosti nazaj, bi si generacije sledile takole:

1. prapraded Mihael Ferjančič, Lože 37, 1739–1815
2. praded Matej Ferjančič, Lože 19, 1781–1835, žena Terezija Furlan, Manče 20, 1783
3. ded Franc Ferjančič, Manče 20, 1815–Lože 14, 1879, 2. žena Neža Furlan, 1821, Manče–1895, Lože 14
4. oče Jožef Ferjančič, 1862, Lože 14, + Vipava, žena Marija Kodolja, 1875, Duplje 5, + Vipava
5. sin Vinko Ferjančič, 1905–1989, Vipava, žena Anica Prelec, 1903–1969, Vipava

Vinka Ferjančiča, svojega strica, se spominjam kot izredno prijetnega sogovornika. Znal je pripovedovati zanimive štorije šegavo, duhovito, seveda v pravem vipavskem narečju, ki je pripovedi še požlahtnilo. Žal si nisem nič tega nikoli zapisala. V spominu mi je ostala le zgodba, kako je božji grob škripal. Bilo je v velikem tednu, ko se v cerkvah postavi božji grob. Kulise za grob so bile že postavljene, ker vsega naenkrat ni mogoče narediti. Tisti večer je mežnar Vinko kot vsak dan pregledal vso cerkev, preden jo je zaklenil. Hodil je po cerkvi in naenkrat zaslišal, kot bi božji grob nalahko zaškripal. Kaj bi to bilo? Videti ni bilo nikjer nič, v cerkvi ni bilo nikogar. Še malo se je razgledoval, poslušal, in spet zaslišal rahlo škripanje. No, mežnar Vinko je šel še enkrat po cerkvi in zaprl, kar je bilo odprtih, oken in podobnega, saj je imel vse kotičke cerkve v malem prstu. Nato je cerkev zaklenil in odšel domov. Zgodaj zjutraj je spet, kot običajno, cerkev odklenil, vstopil in takoj zagledal, kar je domneval. Pri neki linici, ki jo je prejšnjo noč dobro zaprl, je čepel tat, ki ni mogel ven, kot je nameraval. Mežnar Vinko je cerkev nazaj zaklenil in ukrenil potrebno. Tatu so prijeli in v vipavsko cerkev ga gotovo ni nikdar več bilo.

Naj bo ta zapis skromen spomin na strica, vipavskega mežnarja Vinka Ferjančiča. Upam, da bo kdo od Vipavcev, ki so ga poznali dosti bolje kot jaz in več vedo o njem, dopolnil moje pisanje in kdo tudi popolneje raziskal njegov rod. Ni imel lahkega življenja, marsikaj hudega ga je doletelo, kljub temu je ohranil bister um in srčno toplino, izraženo še posebej v njegovem daru pripovedovanja.

Zapisala nečakinja Marija Jana Prelec.

PREDSTAVLJAMO VAM

Žiga (Sigmund) Herberstein

(Vipava 23. avgust 1486 – Dunaj 28. marec 1566)

Rodbina Herberstein izvira iz gradu Herberstein ob reki Bistrici (Feistritz) blizu Gleisdorfa na avstrijskem Štajerskem in je v listinskem gradivu izpričana od konca 13. stoletja naprej. Herbersteini so bili že zelo zgodaj v službi Habsburžanov, kar jim je omogočalo, da so širili svojo posest v druge habsburške dedne dežele. Na današnjem slovenskem ozemlju so bili prisotni več stoletij in so pomembno sooblikovali slovensko zgodovino.

Najznamenitejši član te rodbine je bil Žiga (Sigmund) baron Herberstein (1486–1566), ki spada med najpomembnejše Slovence svojega časa. Kot diplomat ter humanist, poliglot in kozmopolit je v službi cesarjev Svetega rimskega cesarstva iz dinastije Habsburžanov naredil odlično kariero in močno pripomogel k družbenemu vzponu svoje rodbine.

Žiga Herberstein se je rodil 23. avgusta 1486 v Vipavi, očetu Lenartu, ki je bil v cesarski službi, in materi Barbari Luegger, ki je bila iz rodu predjamskih grofov (bila je sestra Erazma Predjamskega).

Šolo je najprej obiskoval doma v Vipavi in zelo si je prizadeval, da bi se naučil slovenščine.

Najprej je bil vojak

Šolanje je nadaljeval v šoli za mlade plemiče v Krki na Koroškem. Leta 1497 je odšel v pripravljalnico na Dunaj in se potem vpisal na Dunajsko univerzo. Bil je zelo marljiv in prizadeven in je že sedemnajstleten dosegel bakalavreat svobodnih znanosti. Po končanem študiju se je leta 1506 vrnil v Vipavo in se oprijel vojaškega poklica. Še isto leto se je v štajerski vojski bojeval zoper Ogre, nato pa služil na dvoru. Leta 1508 je šel s cesarsko vojsko proti Benečanom, leta 1511 pa se po očetovi smrti vrnil domov. Leta 1513 je spet odšel na dvor, leta 1514 drugič z vojsko proti Benetkam, kjer se je tako odlikoval, da ga je cesar Maksimilijan povišal v viteški stan in naredil za dvornega svetnika.

V službo k cesarju

Njegove vojaške vrline in sposobnosti pogajanja so opazili tudi na cesarskem dvoru in mu ponudilo diplomatsko službo. Od leta 1514 je bil v službi cesarja Maksimilijana I., ki ga je rabil kot svojega odposlanca v težavnih in kočljivih diplomatskih misijah. Naslednja štiri desetletja, od leta 1516 do 1553, je kot habsburški diplomat opravil kar 69 službenih potovanj.

Bil je na Danskem, v Švici, v Barceloni, na Češkem, Ogrskem, v Italiji, štirinajstkrat na Poljskem, na Turškem,

dvakrat v Rusiji. Na teh potovanjih ga je navadno spremljal profesor dunajske univerze, Luka iz Dobropolja (Agathopedius, Gutenfelder). Za prvo potovanje v Rusijo leta 1516 je cesar Maksimilijan I. (vladal je od leta 1493 do 1519) najprej določil ljubljanskega škofa Krištofa Ravbarja, ki bi ga naj spremljal Herberstein, toda ker je Ravbar okleval, je bilo poverjeno Herbersteinu, ki se je z njega vrnil šele leta 1518. Tudi drugo potovanje (1526–1527) je bilo diplomatskega značaja, toda poleg tega je imel Herberstein še naročilo od cesarja samega, naj proučuje verske razmere v Rusiji in zbira ruske cerkvene knjige. Na teh potovanjih mu je mnogo koristilo znanje slovenščine, ki se je je naučil že kot otrok. Herberstein je v svojih spisih sam v raznih anekdotah zapisal, koliko mu je slovenščina koristila na ruskem in turškem dvoru.

Moskovski zapiski

Prostrano deželo na vzhodu je raziskoval in nato tudi prvi podrobno opisal v znamenitem delu *Rerum Moscoviticarum commentarii* (Moskovski zapiski), ki ga je izdal na Dunaju leta 1549. Uradni jezik med dvori je bila takrat latinščina, ki pa jo je že spodrivala nemščina. Tudi Herberstein je bil več v latinščini, zato so tudi Moskovski zapiski bili napisani in so izšli v latinščini. Knjiga je bila prevedena bila v številne jezike in z njo je bil prvi, ki je Evropi odkril Rusijo. Italijanska verzija pod naslovom *Comentari della Moscovia et par instrumentov della Russia et delle altre cose belle et Notabile* je bila izdana leta 1550 v Benetkah. Različica v nemščini je izšla leta 1557 na Dunaju pod naslovom *Moscovia der Hauptstat in Reissen*. Avtor je priznal, da je sam imel kar nekaj težav, ko je knjigo prevajal v nemščino. John Pantaleon, doktor umetnosti in medicine iz Basla v Švici, je leta 1563 pripravil drugi nemški prevod z naslovom *Moskoviter wunderbare Historien*. V naslednjih letih je izšla še večkrat, tudi pod naslovom *Moskovitische Chronica*, med drugim je eno izdala Katarina Velika v Petersburgu leta 1795.

Njegov potopis je v slovenščino prevedel p. Modest Golia, križniški redovnik. Izšel je leta 1951 pod naslovom *Moskovski zapiski, z opombami, Herbersteinovo biografijo in bibliografijo*. Ponatis je leta 2001 izdala Slovenska matica.

»Herbersteinovi Moskovski zapiski so postali tako popularni ne samo zaradi snovne novosti in zanimivosti, plastične pripovedi in ilustracij ter kart, marveč tudi zaradi velike strokovne solidnosti in zanesljivosti.« je v knjigi *Sto slovenskih znanstvenikov* (1990) zapisal Sandi Sitar.

Čeravno so Moskovski zapisi tisti, s katerimi je Žiga Herberstein požel svetovno slavo, je potrebno omeniti še njegovo delo *O čudežih narave ter družinski rodovnik*.

Uspešen posrednik

Njegova prvotna diplomatska dejavnost je bila načrtovanje in posredovanje zakonskih zvez med vladarskimi otroki in s tem je povezoval dežele predvsem pred grozečo turško nevarnostjo, ki se je vedno bolj bližala osrčju Evrope. V vojaškem taboru pri Budimu se je srečal tudi s sultanom Sulejmanom Veličastnim, takrat prvim sovražnikom krščanskega sveta.

V tem nemirnem času beneških vojn, turških vpadov in reformacije so bile njegove diplomatske izkušnje zelo cenjene, saj je znal s svojim posredovanjem uspešno zblíževati nasprotni strani. V tem svojem poslanstvu je nenehno potoval po evropskih dvorih. V diplomatskem delovanju je skoraj vedno našel pravo pot, ki je peljala k uspehu.

Dočakal je visoko starost

Zadnja leta je preživel kot predsednik avstrijskega računskega dvora, vendar so zelo cenili njegove diplomatske sposobnosti in so ga še večkrat poslali na razna diplomatska potovanja.

V diplomatskem delovanju, ki ga je dolgo let opravljal v službi cesarjev Maksimilijana in Karla ter rimskega kralja Ferdinanda, si je nabral po raznih deželah in dvorih veliko izkušenj. Dober opazovalni dar, velika načitanost in znanje jezikov so mu bili v pomoč, da je izvedel veliko več kot navaden popotnik. Užival je velik ugled in prijateljsko naklonjenost vladarjev, s katerimi se je srečeval. V pozni starosti je napisal obsežno

Portret Žige Herbersteina v ceremonialnih oblačilih, ki mu jih je podaril sultan Sulejman Veličastni na pogajanjih leta 1541 (Gratae posteritati, 1560)

avtobiografijo, ki je dragocen vir ne samo o njegovem življenju pač pa tudi dragocen prispevek k diplomatski in politični zgodovini šestnajstega stoletja.

Dočakal je visoko starost; umrl je na Dunaju 28. marca 1566 v osemdesetem letu starosti in je pokopan v tamkajšnji cerkvi sv. Mihaela, toda v 19. stoletju že ni bilo več sledu groba in nagrobnega spomenika, ki mu ga je bil dal postaviti cesar.

Ivo Žajdela

Obvestilo

Zavod za turizem Vipava v sodelovanju z Lavričevo knjižnico Ajdovščina in Knjižnico Ivana Potrča s Ptujem pripravlja razstavo o znamenitemu Vipavcu Žigu Herbersteinu, ki bo v kapeli Lanthierijeve graščine na ogled med 7. in 21. majem 2015.

Otvoritev razstave bo 7. maja.

TIC, Vipava

Franc Saleški Krašna (1887–1946)

Nadaljevanje predstavitve duhovnika Franca Krašna, po izvoru Vipavca iz Budanj, glej Vipavski glas, XXX, 111, decembra 2014.

7. januarja 2016 bo namreč minilo 70 let od uboja obeh duhovnikov Krašne in Terčelja v Štulčevi grapi v Davči v Zgornji Selški dolini.

Kje sta se ta dva Vipavca srečala? Kaj ju je povežalo? Kako sta stopila na skupno pot v smrti? Odgovore vam prinaša Vipavski glas.

Razširjeni življenjepis

II

Franc Saleški Krašna
7. 2. 1887–7. 1. 1946
Izrez fotografije
posređoval g. Urbanija

Krašna Franca, rojenega v Ljubljani 7. 1. 1887, med domovnicami v Zgodovinskem arhivu Ljubljane torej **ni**. Vendar gre tu le za pomoto, kot bomo videli, pomoto staršev pri navajanju datuma rojstva svojega otroka, leto gor, leto dol, saj zapisov niso imeli, vpisovalec pa očitno ni zahteval krstnega lista za točnost podatkov.

Pač pa je **nam** gospod Demšar, ki je pred leti urejal župnijski arhiv v Ribnici, posređoval **Rojstni in krstni list Krašna Franca**, r. 7. 2. 1887 na Travnški ulici 5, krstitelj 10. 2. 1887 kaplan Martin Malenšek, oče Ivan Krašna, kurjač. Izdala župnija sv. Petra 30. 1. 1942.

S postrani pisavo označujem navajanje podatkov po dokumentih. S tem novim podatkom grem v *Družinsko knjigo župnije sv. Petra v Ljubljani*, a družine Krašna tudi tu **ni**, očitno so deli dokumenta nedosegljivi, morda izgubljeni. Na pomoč tu priskoči Franc Krašna sam s svojim vpisom, ki **nam** ga je posređoval sedanji župnijski upravitelj Sv. Križa, g. Urbanija iz *Družinske knjige Status animarum župnije Svetega Križa Franc Krašna*, župnik, rojen 7. 2. 1887 v Ljubljani, oče Ivan, rojen 18. 3. 1852 v Budanjah št. 9, upokojeni strojevodja državnih železnic, in sestra Frančiška, rojena 2. 10. 1888 v Ljubljani, zdaj kuharica v župnišču pri Sv. Križu.

Brez gornjega vpisa v Družinski knjigi ne bi mogli verodostojno dokumentirati mozaika družine Franca Krašna – ostali bi pri verjetnih domnevah – s tem vpisom pa dobimo potrdilo, da je v *Zgodovinskem arhivu Ljubljane v domovnici vpisana ta ista družina Krašna*, le da s pomoto za leto dni v letnici rojstva Franca Krašna, mlajšega. Družina Krašna, po izvoru iz Budanj, z materjo Sofijo in štirimi otroci: Sofijo, ki je nosila ime po mami, Ivanom, ki je nosil ime po očetu, ter Francem in Francko, bratom in sestro drug ob drugem živečima pri Svetem Križu nad Jesenicami. Vpis v ZAL je iz avstro-ogrskih časov, župnijski vpis pa iz sodobne preteklosti 1935, 1942; od tod razlike v poimenovanju oseb.

Rekla bi, da so Krašna živeli za svoj čas in stan ugodno.

Oče Krašna, rojen v času gradnje cesarske avstrijske južne železnice Ljubljana–Trst 1850–1857, je zrasel

v fanta, ko je bil dograjen še en krak avstrijske južne železnice Pivka–Reka do 1873 in ko je železnica leta 1877 prešla iz cesarske v večinsko delniško last. Za razjasnitev predstave, železnica Gorica–Ajdovščina je bila dograjena leta 1902.

Ivan Krašna, starejši, je pri železnici dobil delo, se tam priučil in šolal, imel 'zagaranirano' delo za *gotove dnarce* – kakšen blagor v primerjavi s pomanjkanjem, lakoto in trpljenjem med prvo svetovno vojno – ko državnih uslužbencev niso vpoklicali: nepogrešljivi za delovanje države so bili izzvzeti iz mobilizacije v vojsko – velikanska prednost v primerjavi z velikim številom fantov in mož, ki se z ruske fronte v Galiciji in s soške fronte na Zahodu nikoli niso vrnili, ko so žene ostale brez mož in delovne sile tako same z otroki in starci za obdelovanje izrabljene zemlje. Bil pa je takrat železničar, kot nekoč *furman*, vedno zdoma – kar je bila slaba plat poklica za žene in družine, ki so bile skoraj vedno same za delo in družino.

Mladi Franc Krašna v času šolanja ni bil nikoli daleč zdoma, kot je bil Terčelj, in je kot 50-letnik v župnišču pod Golico živel skupaj z 80-letnim očetom in sestro enake starosti.

Medtem o materi ne o sestri Zofiji ne o bratu Ivanu ne zvemo nič. Niti v Budanjah ne ničesar o 'ljubljskih Krašna', kajti čas je zabrisal sledi; morda pa se ob temle zapisu najde kdo, ki bo na naslov Vipavskega glasu napisal, ali v Budanjah še živijo daljni bratrance in sestrične 'ljubljskih Krašna' in ali se zavedajo krvnih vezi z mučencem Francem Krašna.

Zmotna je domneva, da bi se Terčelj in Krašna kot Vipavca poznala od veliko prej.

Tu gre za razdalje vseh vrst. Tudi če bi Franc kot otrok obiskoval stare starše in sorodnike v Budanjah, zlasti ker je bil oče železničar, si pri takratnih prometnih in komunikacijskih razdaljah težko zamislimo. Še pomisliti pa ne moremo, da bi se pet let mlajši Terčelj med Grivčami in Budanjami kdaj, kje, sploh zakaj srečal s Francem Krašna – rojenim Ljubljančanom – ki se je vzgajal v Alojzijevišču pod Gradom, verjetno, in se šolal pri sv. Jakobu pod Gradom, daleč od Šentvida nad Ljubljano, kjer se je vzgajal in šolal naš Filip Terčelj iz Šturij v Jegličevem zavodu od leta 1905 in tam leta 1913 maturiral ter prišel v ljubljansko bogoslovje pod Gradom na Dolničarjevi, od koder je dve leti prej, poleti 1911, Krašna že odšel kot mašnik in kaplan na Koroško.

Vsak je imel svoj obvezen dnevni red, svojo vsakdanjo in življenjsko pot.

Nikakršnih pokazateljev ni, da bi se Krašna in Terčelj srečala kdaj do leta 1917, ko je Terčelj postal mašnik in kaplan v Škofji Loki, ne po letu 1922, ko je postal podpredsednik goriške Prosvetne zveze, ne od konca aprila 1934, ko je Terčelj postal begunec v Ljubljani.

Krašna je bil v mašnika posvečen 1911, šest let pred Terčeljem! Isto leto imenovan za prefekta v Marijanišču v Celovcu, leta 1912 za kaplana v Prevalje, 1913 v Dobro vas na Koroškem. Ko se je po nesrečnem koroškem plebiscitu leta 1920 s Koroške vrnil v Ljubljano, je bil Krašna še isto leto poslan za prvega kaplana v Semič v Belo krajino, od tam leta 1927 premeščen na Jesenice za župnijskega upravitelja, leta 1930 je bil tam imenovan za župnika in bil leta 1935 prestavljen za župnika pri Svetem Križu nad Jesenicami pod Golico.

Pod Golico je Krašna živel udobno življenje vaškega župnika v družini z očetom in sestro, z živino, ki so jo ravnali, in z zverjadjo kot lovec, vedo povedati domačini, ki hranijo številne dokumentarne fotografije župnika in župnije v tistem času. Pod prelepo Golico s poljanami narcis je ostal do aprila 1941, ko je bil z nemško okupacijo pregnan kakor skoraj vsi gorenjski in štajerski duhovniki, učitelji, izobraženci ter gospodarsko in kulturno močne slovenske družine. Nemci so pregnance zbrali v škofovem zavodu v Šentvidu in jih od tam deportirali na Hrvaško in v Srbijo.

Krašneva pot življenja kaže vse stiske prevratnega časa po prvi svetovni vojni in po okupaciji Slovenije po treh okupatorjih na začetku druge svetovne vojne, med okupacijsko in državljansko vojno. Po koncu te strašne vojne pa je moral doživeti najbolj žalostno nepotrebno usodo duhovnika – zapornika in več – zahrbtni podli umor s strani ljudske oblasti.

Krašna ni bil običajen begunec leta 1941. Imel je posebne zveze pri dveh škofih.

Zanj sta posredovala tako ljubljanski škof Rožman, s katerim sta se spoznala že na Koroškem, kot tudi zagrebški škof Stepinac, ki mu je bil Krašna vodič na Triglav leta 1936, kot vedo povedati domačini. Krašna se je po nemškem pregonu tako smel vrniti na *italijansko zasedbeno ozemlje* zelo kmalu 1942 in biti imenovan za *župnijskega upravitelja Grčaric*.

Ker pa je bil z župnije Svetega Križa Krašna pregnan od okupatorja in ne premeščen s škofijskim dekretom,

se je moral Sv. Križu najprej cerkveno formalno odpovedati – prav za to formalnost je bil 30. 1. 1942 izdan rojstni list Franca Krašne – da je lahko svojega škofa zaprosil za župnijo Grčarice – v tem pomen izraza resignirani župnik, dokument št. 3762 z dne 4. 12. 1945, ki je **dekret Krašni za Sorico decembra 1945** in **ne sredi leta kot nepravilno navajajo Palme**, kot je v Grčaricah ostal še tudi po odhodu Kočevarjev in po kapitulaciji Italije septembra 1943, kot je razvidno iz *šematizma 1944*. V Palmah piše: »Zaradi lova se je Krašna seznanil z Matijem Mačkom in Marjanom Brecljem.« Razumeti je, da je bil Krašna v zvezi z lovom Mačka in Breclju na uslugo in kot da je to bilo na Sorici. Toda ne, glede na leksikografske podatke Mačka, Breclja in Krašna je to lahko bilo le v Grčaricah, razen če neizrečen vir pove drugače.

Vsekakor je Krašna med vojno uspešno krmaril med scilo in karibdo nasprotnikov v Grčaricah in ostal živ; kar pa ni preprečilo, da ne bi bil po koncu vojne zahrbtno ubit.

Krašna in Terčelj sta se gotovo srečala septembra 1943 po kapitulaciji Italije v Ljubljani na Taboru v Vincencijevi družbi. To je nov podatek, ki sem ga pridobila od gospoda Mirka Kambiča marca 2014 po njegovem televizijskem intervjuju za TV 1 SLO, ko sem ga poiskala. Gospod Kambič (ki se ga v Ajdovščini in v Vipavi mnogi spomnijo kot predavatelja, pod krovom Delavske univerze, s prvimi barvnimi diapozitivi cvetja) je poleti 1943 pel novo mašo na Taboru, kjer je kot bogoslovec prej in potem tudi prebival, in v pogovoru mi je povedal, da ga je, novomašnika, tedaj Terčelj prosil za ponovitev nove maše v kapeli umobolnice, kjer je kot rektor cerkve skrbel za bolnike in osebe bolnice, tako je bilo.

Nadalje je gospod Kambič pojasnil, da so med vojno na Tabor v Vincencijevo družbo prihajali razni duhovniki, taki brez župnij v Ljubljani, prihajali so v družbo na pogovor in na karitas – tako tudi Terčelj in Krašna. Kambič se dobro spominja obeh: Terčelja, ki je bil droban, tih in zadržan. Krašna, ki je bil krepak, zgovoren, glasen, veseljak. Gospod Kambič, sam zapornik leta 1945, je sledil njuni tragični usodi, ki je vse tri povezala. **Terčelj in Krašna sta se po osvoboditvi znašla v istem partizanskem zaporu v Ljubljani, Terčelj pod zaporedno št. 18, Krašna pod št. 26 na istem seznamu, kjer se iz konteksta vidi, da gre za seznam zapornikov in obsojencev.** Oba za enkrat oproščena.

Srečala sta se ponovno še enkrat nekje, ko je Krašna že imel 'goloba v roki' 4. 12. 1945, in se v nesreči zblížala tako, kot se zblížata dva iz istega kraja, istega poklica, skoraj istih let. Ali je še kdo tako dober, kot je Vipavec?!

Terčelju je Krašna ponudil roko pomoči, ne da bi vnaprej vedel, da mu podaja roko v smrt.

Krašna je prejel »**pristanek oblasti za upravitelja župnije**«, to je ključna stvar.

Imel je *priporočilno izjavo terenskega odbora v Grčaricah in KNO-ja v Dolenji vasi in na prošnjo Škofijskega ordinariata za Narodno vlado v Ljubljani* je Krašna 19. 11. 1945 prejel pristanek oblasti in nato še 4. 12. 1945 škofijski dekret za upravitelja župnije Sorica z župniško jurisdikcijo za duhovnijo Davča. – Terčelj pa nič.

In Krašna je Terčelja povabil za božič 1945 na Sorico.

Terčelj se je opasal in šel, kamor sam ni hotel ... povedano s svetopisemsko parafrazo..., v smrt v Štulčevo grapo 7. 1. 1946 pod noč, potem ko sta ju eksekutorja zadrževala polnih 24 ur, zasliševala in pretepalala, kar vse kaže na premišljen umor duhovnikov, na načrten zločin.

O tem smo že slišali pričevanje Jureža mlajšega v Logu oktobra 2010, brali v Reporterju januarja 2011, tega tu ne bom ponavljala, vsak si lahko to zase prebere v Zborniku 2010.

Krašna in Terčelj sta prebila skupaj z ljudmi na Sorici in v Davči zelo kratek čas.

Krašna od prve adventne nedelje do svetih Treh kraljev, 6 tednov; Terčelj dva tedna manj, saj je pošta žigosala njegovo kartico z voščili domačim 18. decembra 1945 in to je mejnik prihoda Terčelja na Sorico: »Naj Vam bodo božični prazniki lepši, kot so Vašemu Filipu.«

OZNA je imela ovaduhe povsod, spraševala tudi otroke, kaj je duhovnik rekel, kje je bil.

Vzrok uboja

Sta bila duhovnika preveč samovoljna, ko je Krašna Terčelja povabil, kamor mu ni bilo dovoljeno? Je Krašna preveč videl v Grčaricah? Je Terčelj preveč hodil v domove, kamor je prinašal tolažbo, pomirjenje in upanje? Je preveč mešal štrene strahovladi KNO-ja?

Ali je bil najverjetnejši pravi vzrok likvidacije duhovnikov, kot na splošno med ljudmi velja, oznanilo v

cerkvi, da pojdeta po novem letu in se pri oblasteh in znancih v vladi v Ljubljani zavzameta za pregnane danjarske gospodarje, izginule od poletja 1945, in njihove o božiču čez mejo v Avstrijo pregnane družine? Gotovo sta se duhovnika – bivša zapornika – zavedala nevarnega izziva oblasti, a sta izrecno to storila iz ljubezni do bližnjega.

Klica Dobrega pastirja nista preslišala in sta šla iskat izgubljeno ovco ter bližnjim podarila s krvjo življenja pisan testament:

»Kdor veruje v Boga, kdor ljubi svoj rod, ne umrje nikdar, on vedno živi!«

Živi. Se ne skriva, ne potuhne, kot bi OZNA hotela, ampak živi!
Primerjaj konec Terčeljeve pesnitve Metropolitu.

Marija Pegan

France Batjel 1875–1940

Ob njegovi 140-letnici rojstva in 75-letnici smrti

*Kljubuj usodi,
mož sam svoj bodi!
Karkoli naj se ti zgodi,
Usode gospodar si – ti.
Simon Gregorčič*

I. del

Od do sedaj znanih pomembnih Vipavcev se letos spominjamo in na novo odkrivamo še enega zelo uspešnega podjetnega obrtnika, mojstra mnogih znanj, športnika, svetovnega popotnika, izumitelja tehničnih novosti in izumov ter zavednega in zelo pogumnega Slovence Franceta Batjela, rojenega v Vipavi 27. marca 1875. Da je doma iz Vipave, pa je ponosno pokazal s tem, ko se je ob vsaki svečanosti oblekel v vipavsko narodno nošo.

France Batjel

France je marca leta 1935 v Ljubljani v samozaložbi izdal svoj življenjepiš z naslovom *»60-letnica Franceta Batjela, obrtnika, podjetnika in lastnika Tribune«*, ki ga je poklonil za spomin svojim odjemalcem, poslovnim znancem ter ostalim svojim prijateljem, tovarišem in rojakom. V njem se je sam tako predstavil: *»Dne 27. marca leta 1875, na veliki petek, sem se rodil v Vipavi v hiši št. 58. Moj oče je bil mizar, imel je hišo in majhen grunt.«* Spomnil se je tudi prijatelja in sosedu iz otroških let, kasnejšega vplivnega pravnika, gospodarstvenika, publicista, mecena slovenske umetnosti in tajnika Zveze industrijcev v Ljubljani dr. Frana Windischerja in o njem zapisal: *»Z Vindišarjevim Franceljnom, ki sva si bila sosedu, sva se vedno igrala. Njegovi starši so bili premožni in on mi je rad dajal kruha. Tedaj si seveda nisem domišljjal, da bo on postal kdaj tako imeniten gospodarstvenik in vplivna osebnost, kakor je danes naš dr. Windišer.«* Windischerjevi so stanovali v Vipavi na št. 63. Bila sta sošolca vipavske šole in zvesta prijatelja.

Batjelova rojstna hiša v Vipavi, sedaj Kreljeva št. 5

Zanimalo nas je, kje se sedaj nahaja kraj Francetovega rojstva, in ugotovili, da je to v Kreljevi ulici št. 5. Hišo so po letu 1995 porušili in zgradili na isti lokaciji garažo. Njegovi bivši sosede Petkovškovi se ga še danes bežno spominjajo, v zavesti Vipavcev pa je manj poznan. Večino življenja je preživel v Gorici in se po prvi svetovni vojni pred fašizmom umaknil v Ljubljano, kot veliko Primorcev. Dolgoletna italijanska zasedba Primorske je naredila svoje in tako Batjela odrezala od rodne Vipave.

V rojstni matični knjigi Vipava je Franc vpisan kot Franc Batijel. Njegov oče je bil Franc Janez Batijel, mati pa Antonija Kopačin iz Podrage. Leta 1898 se je poročil z Agnes Škvarča iz Višenj. Ko je bil star 27 let, se je po smrti prve žene drugič poročil z Marijo Gabrijelčič iz Brd.

Doma so imeli hišico, nekaj travnikov, njivo, par prašičev in eno kravo. Mati je hodila na dnino, da je zaslužila kak krajcar. Oče pa je bil mizar.

Mizarstvo ga ni zanimalo. Ko je imel 14 let, je odšel v Ljubljano in se pri družbi Serch v Florjanski ulici začel učiti brusaštva (pilarstva), toda že naslednje leto je od tu zbežal domov v Vipavo. Oče ga je napodil nazaj v Ljubljano z namenom, da bi dokončal učno dobo, France pa je hotel postati mehanik in je namesto v Ljubljano odšel v Gradec. Od Vipave do Cola ga je spremljala mati in mu nesla culo za obleke in nekaj za pod zob, naprej

PUHOVA TOVARNA V GRADCU - AVSTRIJA V ČASU BATJELA

pa je šel sam. V Gradcu se je postavil pred tovarno dvokoles PUCH in čakal pred glavnimi vrati. Nemščine ni znal. Mimo je prišel delovodja in ga vprašal »Was willst du da?« – Kaj želiš ti tukaj? Takoj je dobil odgovor:

Janez Puh

»Lernen mehanik.« Delovodja je nadaljeval: »Du liebes Kind, von wir bist du?« – Ljubi otrok, od kod si ti? Odgovoril mu je: »Vipava, Vipach«. Delovodja ga je tu pustil čakati do poldneva, nakar ga je peljal na svoj dom in ženi razložil, kdo je ta pobič in po kaj je prišel v Gradec. Tako je France ostal pri tej družini in pridno pomagal ženi, ki ni imela otrok. Nanosil ji je premoga, drv in očistil čevlje. Naslednji dan pa ga je delovodja že odpeljal s seboj v tovarno in ga priporočil nekemu mojstru za okvirje. Vsak petek je dobil 5 krajcarjev, ki jih je oddal v hrambo delovodji, za stanovanje in hrano pa si je zaslužil s tem, da je popoldan pomagal njegovi ženi pri raznih delih. Po dveh letih je komaj dobil spričevalo, ker bi ga radi zadržali na delu, on pa je hotel domov in se je vrnil nazaj v Vipavo ravno v času, ko je prišla na obisk njegova polsestra iz Egipta, kjer je bila poročena z bogatim Grkom, edinim sinom veletrgovca. Bila sta brez otrok.

Pregovorila ga je, da ga bo posvojila in tako je Franc odšel z njo v Egipt v Port Said. Poleg njega je vzela še eno 14-letno deklico iz Trsta, ki ji je bila krstna botra. Imeli so veliko trgovino jestvin in porcelana z 22 uslužbenci. Ker pa se polsestra ni držala obljube, kot sta se dogovorila, in je vso pozornost nudila le deklici, se je France sam odpravil na avstrijski konzulat in zaprosil, naj ga pošljejo nazaj domov zaradi vojaščine, čeprav mu je sestra hotela odhod preprečiti. In res so ga oblasti poslale domov »po odgonu«, mu dale spremstvo in plačale prevoz. Z ladjo Imperator se je pripeljal do Trsta. Iz Postojne so ga v spremstvu pripeljali v Vipavo in ga izročili domovinski občini in županstvu Vipave. Toda po treh dneh je bil že v Gradcu v tovarni Puch pri svojem mojstru v Gosposki ulici. Nemirni duh ga je kmalu spet pripeljal nazaj v Vipavo ravno v času, ko mu je umrl oče, star 69 let, kar ga je močno prizadelo, ko je videl jokati mamo, ki ga je prosila, naj ostane doma. Tudi to ga ni ustavilo in je spet odšel peš proti Dunaju, kajti takrat so bili vandravski časi. V Litiji je spal v vandravskem domu, tu dobil hrano in prenočišče. Za hrano so morali vandravci delati v drvarnici. Po

Batjelova polsestra v Egiptu

France Batjel v vipavski, žena in hčerki pa v goriški narodni noši

v Sežani, Divači in bližnji okolici. Kupil si je dva konja in z vozom prevažal svoje izdelke.

Po nekaj mesecih se je v Vipavi v hotelu Adrija seznanil s prvo ženo Agnes Škvarča in se z njo poročil. Zaradi težav v zakonu se je spet odpravil v Ljubljano, tu prodal oba konja in voz, kupil karto in se odpeljal v Hamburg. Z njim je odšlo še 78 izseljencev, ki so odpotovali v Kanado v Indianapolis. Nastavljal se je zjutraj pred tovarnami in čakal na delo. Četrto jutro se je nastavil pred tovarno, kjer so izdelovali železne hiše. Potrebovali so 100 ljudi, na delo pa jih je čakalo 600, odbrali so jih 200, končno pa za delo določili 100 ljudi. V Ameriki se niso ozirali na to, kaj je bil kdo poprej, vse so sprejeli za navadne delavce, ne glede kako je bil kdo oblečen in kakšno spričevalo je imel. Američan pravi: »Pokaži, kaj znaš«. Tu se je zaposlil in je delal z nekim Francozom, čeprav ni znal francoskega jezika. Sporazumevala sta se »na muto«, z znamenji rok. Na dan je zaslužil dolar in pol. Hrana je bila poceni. Namesto delovne knjižice so delavci dobili samo številke. Delal je v livarni. Njegov gospodar je bil Dolenc. Ker se tu ni dobro počutil, jo je ucvrl v Cleveland, kjer je bilo mnogo slovenskih rojakov, in se zaposlil v neki delavnici orodja za mehanike. V Ameriki odpovednega roka niso poznali in je bila menjava dela enostavna, lahko si pri nekom delal samo dan ali par dni po dogovoru in odšel po svoje. Tako najdemo Franceta kmalu v Clevelandu v neki mesnici, kjer je dobro zaslužil in nato v tovarni za izdelavo električnih strojev, nekaj časa tudi v tovarni, kjer so izdelovali parne kotle.

Družina Franca Batjela – žena, hčerki, zeta in vnuka

Birmanke in birmanci z botri

mednarodnem pravilu so imeli delavci, ki so iskali delo ali zaposlitev sami prekinili, pravico bivati 6 tednov v takem domu brezplačno z vso oskrbo. Tako je France tudi v Leobnu spal v vandravskem domu in srečno prispel na Dunaj in se tam zaposlil v tovarni koles, šivalnih strojev in montaži dvokoles. Tu je pridno delal in dobro zaslužil, si kupil staro poljsko kovačnico, 45 kg težko nakovalo, nekaj orodja in pil. Vse skupaj je poslal v Vipavo in si v shrambi za vino uredil delavnico. Obe polsestri sta bili v Egiptu, starejši brat Pavle pa po svetu. Izučen je bil za mizarja. Nazadnje se je Pavle ustalil v Ljubljani, se tu poročil in zapustil hčerki Ivanko in Pavlo. France je imel od očeta doma na razpolago vse mizarско orodje. Tako je izdeloval in prodajal lopate, pile, svedre, kuhinjsko posodo in žage. Prodajal je na sejmih

Ko pa se je odpravil v New York, so ga tu hinavsko prevarali tako, da je svoj denar zamenjal za ponarejene bankovce, kar ga je zelo prizadelo, sicer pa za to mesto take sleparije niso bile nič novega. Ostal je brez denarja in se zaposlil v predmestju New Yorka v strojni tovarni. Po desetih mesecih si je kupil karto in preko francoskega mesta Le Havre prišel v Ljubljano. Z njim je v Ljubljano pripotovalo še 42 ljudi, 44 pa jih je šlo naprej proti Zagrebu, kar dokazuje, kako množično so se ljudje preseljevali in iskali preživetje. Ta transport ljudi, ki so potovali do

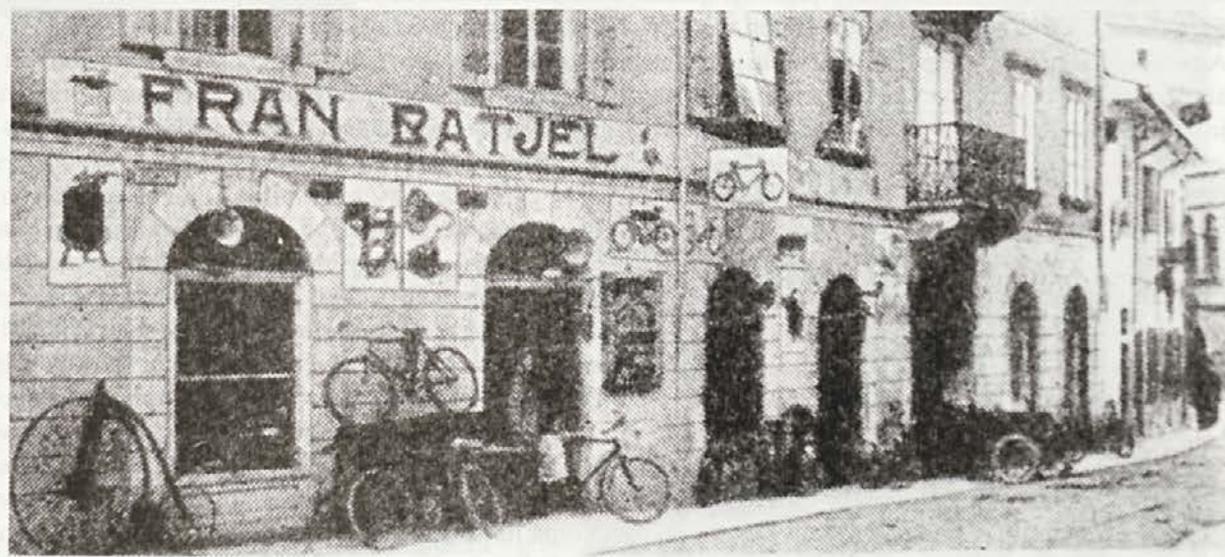
Ljubljane in Zagreba, je bil zaupan Francetu za ugodnost nižje cene pri hrani. Za hip se je oglasil v Vipavi in že je bil v Kamniku pri gospodu Pohlinu, ki mu je odstopil delavnico, da je lažje prišel na svoje in začel popravljati razne stroje. Tu pa ni bilo dela, zato je poskušal v Trstu in se končno ustalil v Gorici, kjer je leta 1905 v ulici Via del Duomo odprl mehanično delavnico in prodajal kolesa v lastni režiji. Dal ji je ime »Tribuna«. To je bilo v času, ko je družba Redlich Bergen gradila solkanski most čez Sočo. Imela je veliko

Batjelova tovarna Tribuna v Gorici pred letom 1914

delavcev, ki so potrebovali njegove usluge. Z goriškimi družbami se je dogovoril za dobavo delov koles in drugega materiala. Izdeloval in prodajal je kolesa in jih tudi popravljal, saj je bil Puhov učenec. Delo mu je šlo dobro od rok. Ob delavnici je odprl še trgovino in naročal blago iz Dunaja in Nemčije. Poiskal si je še prostor za skladišče, se seznanil s tedanjimi znanimi goriškimi obrtniki: mojstrom Mozetičem, ključavničarjem Živicem, mizarjem Črnigojem, krojačem Krušičem, gostilničarjem Primožičem ter zidarskim mojstrom Nanutom, ki so tako postali njegovi tovariši v dobrem in hudem. Taka je bila podoba takratne slovenske Gorice. Prvi mesec je šlo bolj slabo, saj je sam zapisal: »Prvi mesec sem živel skoro ob samem kruhu, potem pa se je delo nabiralo, naročila so se množila tako, da sem si privoščil lahko tečnejšo hrano.« Sprejel je počasi še enega vajenca in enega pomočnika. Najel si je še kuhinjo in sobico. Izpopolnil si je orodje in pridobil znanje v mestu. Takrat je imel 26 let in zapisal, »da nisem bil ne fant, ne vdovec, ne krop, ne voda«, ker je bil od žene v Vipavi sicer ločen, a le civilno. Kmalu pa je po naključju sedel za mizo pri Jelenu z mlado Marijo Gabrijelčič iz Brd, kar je bilo usodno za oba. Iz srca je to srečanje zapisal: »Razodel sem ji svoje križe in težave in se ji odkrito izpovedal. No, končno je odstranil najino oviro Bog, ki je vzel mojo prvo ženo k sebi, naju pa povedel pred oltar.«

V Gorici je od gospoda Draščka kupil sosednjo hišo, jo preuredil za stanovanja vajencev, pritličje pa uredil v gostilno »Pri kolesarju«, ki jo je vodila njegova žena Marija. Ker so mu oblasti prvo prošnjo za koncesijo odbile, se je pritožil na Dunaj in tam uspel. To je oznanil z vejo in oblanci in delil pivo prvim gostom zastonj.

Tako je Batjel prodajal kolesa v Gorici pred letom 1914

Tudi prvi sodček vina je bil zastoj. Dobro vino, izborna kuhinja, vogalni prostor sredi mesta in je šlo, da je bilo veselje. Gostom so nudili postrežbo v delavnici, trgovini in gostilni. V delavnici je imel štiri pomočnike in štiri vajence, v trgovini pa dve moči, v gostilni pet uslužbencev. Sam je nadziral vse in vse je lepo teklo. Sosed mu je odstopil lepo klet za vino in še en lokal ob cesti za gostilniški prostor. Prebil je zid, napravil par vrat in tako je imel vso dolgo desno stran Via del Duomo do stolne cerkve v Gorici. Žena je odlično kuhala vampe in golaž in s tem privabljala goste. Kmalu je France poleg delavnice odprl še trgovino s kolesi. Blago je naročal z Dunaja in Nemčije. Dobil je kredit in ga redno odplačeval. V nekem graškem časopisu je prebral oglas, da je na prodaj star avto. Odpravil se je v Gradec in ga kupil. Bil je majhen dvosedežni avto s cilindrom 12 HP. Zanj je plačal 2300 kron in se z njim pripeljal v Gorico. Med goriškimi Slovenci je bil to prvi avtomobil. Italijani so imeli tedaj že tri nove. Po mestu je z njim delal mnogo reklame, ob nedeljah pa vozil po deželi in si pridobival znance in odjemalce svoji delavnici in trgovini po vsem Krasu, Vipavski dolini, Furlaniji do Medeje, v Goriška brda ter povsod širil sloves o svojem podjetju.

*Batjel je rešil otroka Franc in Fani
Gabrijelčič iz taborišča.*

Njegova družina se je povečala, dobil je hčerko Fani, kmalu še Angelco in sinka Francija, ki pa mu je po dveh letih umrl

FANI B. mati MARIJA ANGELCA B.

Marija s hčerkama

Justa je doma pustila očeta, mater in dva otroka, mož pa je bil pri vojaki. Ko so Italijani drugič zasedli Gorico, je od svojih prijateljev izvedela, da so italijanske oblasti odpeljale v internacijo njena otroka Franca in Fanico Gabrijelčič ter tasta Štefana Gabrijelčiča, kar jo je zelo prizadelo in je molila, da bi jih še kdaj videla. Batjelu se je zasmilila, zato se je odločil, da jih bo šel sam rešiti in jih pripeljal nazaj domov. Imel je naslov taborišča. Zaprti so bili v nekem gradu blizu švicarske meje. In res je došel do tega gradu. Podal se je v veliko dvorano, kjer je bilo kakih 100 ljudi, mož, žena in otrok. Takoj je zagledal tasta Štefana Gabrijelčiča in mu na skrivnem povedal, da je prišel po Justine otroke in njega. In res mu je ta ugrabitev odlično uspela s pomočjo neke poznane žene iz Brd. Vse tri je previdno rešil

za vnetjem možganov. Ob tem mu je zbolela še žena, a je vse pogumno prenašal.

Po dveh letih bivanja v Gorici se je seznanil z Alojzijem Slamičem, rojenim v Črničah, stanujočim v Podgori. Bil je sedlarski mojster, vnet sokol in narodnjak. Bila sta si zaupna prijatelja. Po vojni se je Alojzij z družino preselil v Ljubljano, kjer ga je pri reševanju nekega mladeniča ubila elektrika, kar je Franceta močno prizadelo. Zapustil je vdovo z otroki. Na njegov pogreb se je odpravilo 36 kolesarjev v posebnih kolesarskih oblekah. France pa je imel poslovilni govor. France mu je svojo zvestobo dokazal tudi preko groba s tem, da je vzel njegovo vdovo k sebi in jo zaposlil ter ji nudil zavetje in preživetje v hudi družinski nesreči.

Batjelov čut za nesrečo drugega se je izkazal tudi pri njegovi svakinji Justi, ki je več let pomagala ženi Mariji v gostilni.

*Naslovnica Batjelovega življenjepisa
iz leta 1935*

iz gradu in jih varno pripeljal v Gorico. Justa ni vedela, katerega otroka naj prvega poljubi in objame. Srečanje z očetom Štefanom pa je razveselilo Marijo in Justo. Kmalu za tem srečnim dogodkom se je vrnil iz ujetništva še Justin mož in tako je bila družina spet skupaj. Batjel pa jim je dal v Ljubljani stanovanje. Imeli so hišo v Brdih na Humu blizu Kojskega, ki so jo pozneje prodali, ko so se z Batjelom preselili v Ljubljano. (se nadaljuje)

Magda Rodman in Peter Jerin

VIRI IN LITERATURA:

1. Batjel France: »60-LETNICA FRANCETA BATJELA«, obrtnika, podjetnika in lastnika »Tribune«, Ljubljana, v marcu 1935
2. Primorski slovenski biografski leksikon 2. snopič Bartol–Bor, Goriška Mohorjeva družba, Gorica 1975, str. 47
3. Drago Stepišnik: Kolesarstvo na Slovenskem, Kolesarska zveza Slovenije, Ljubljana, 1979
4. Sandi Sitar: Z vozili skozi čas, Prešernova družba, Ljubljana, 1995
5. Sandi Sitar: Letalstvo in Slovenci, Pionirsko obdobje in prva svetovna vojna, Založba Borec, Ljubljana, 1985
6. Primorci.si

Fotografski material:

1. Družinski arhiv Gabrijelčič
2. Peter Jerin
3. Karlo Žorž, Majda Kranjc
4. Tehnični muzej Slovenije
5. Društvo rojaka Janeza Puha
6. Hervardi.com

IZ NAŠE OBČINE

Obvestilo

o začetku delovanja društva

Pravično Pravno Mnenje

Za brezplačno pravno svetovanje socialno ogroženim, ki so jim bile kršene osnovne človekove pravice, s poudarkom na varstvu bolnikovih pravic.

V okviru društva Pravično Pravno Mnenje deluje bivši zastopnik pacientovih pravic g. Marjan Petrič, univ. dipl. pravnik, ki bo tolmačil Zakon o pacientovih pravicah za konkretne primere in usmerjal bolnike pri uveljavljanju njihovih pravic.

Predsednik društva Pravično Pravno Mnenje
g. Marjan Petrič, univ. dipl. Pravnik
je dosegljiv na telefonski številki 041 568 169

Uradne ure:
PETEK od 10.00 do 16.00 ure

Sedež: v prostorih pisarne odvetnice Kati Mininčič,
Med ogradami 3, 5250 Solkan

Fax: 05 302 82 08
E-pošta: pravicno.pravno.mnenje@gmail.com

* * *

Iz TRG-a

TRG Vipava – 10 let delovanja

Pred desetimi leti je Občina Vipava resneje pristopila k razvoju turizma in preko projekta Podeželsko razvojno jedro v sodelovanju z Razvojno agencijo ROD Ajdovščina ustanovila Center za razvoj podeželja TRG Vipava. Že čez pol leta je v okviru centra v prostorih stare pošte zaživel turistično informacijski center, ki je gostom

Predstavitve Vipavske doline na Dunaju

že v začetku gostom zagotovili, da je bila pisarna odprta gostom tudi ob sobotah in nedeljah med 10. in 18. uro.

V letu 2007 smo od Občine Vipava prevzeli pomembno nalogo, in sicer vodenje Vinoteke Vipava, ki je nastala kot razstaveni prostor iz projekta »Po poteh umetnostne obrti in vina«. Kmalu po otvoritvi je prostor zaživel kot promocijsko prodajni prostor. Iz ponudbe 100 različnih vin se je danes ponudba razširila že na preko 170 različnih steklenic. V okviru istega projekta, ki ga je sicer vodila Razvojna agencija ROD, je nastal tudi promocijski film »Vipavska dolina – Toliko vsega!«, ki si ga je ogledalo že več kot 70.000 obiskovalcev.

Glede na potrebe gostov smo v poletnem času urnik podaljšali, tako da je turistično informacijski center skupaj z Vinoteko Vipava v juliju, avgustu in septembru odprt vsak dan med 9.00 in 19.00 uro. Ostale mesece v letu pa od ponedeljka do petka med 9. in 18. uro ter ob sobotah med 9. in 14. uro, za organizirane skupine pa tudi izven rednega urnika.

Gostili smo že številne skupine, predvsem iz Slovenije, številne pa tudi iz tujine. V 10 letih delovanja je k nam prišlo že več kot 100.000 obiskovalcev, iz leta v leto, kljub slabi gospodarski situaciji, število gostov narašča.

V desetih letih se je tudi turistična ponudba v občini Vipava povečala, saj številni posamezniki vidijo priložnost

Vinoteka Vipava

Za promocijo turistične ponudbe skrbimo tudi na sejmih in različnih promocijskih dogodkih doma in v tujini ter s pomočjo sodobnih tehnologij.

ponujal informacije o našem območju. Takrat je bila ponudba še v povojih, saj sta nastanitev ponujali le dve turistični kmetiji v okolici, promocijskega materiala pa je bilo zelo malo. TRG se je posvečal tudi nalogam Podeželskega razvojnega jedra, izpostavimo lahko izvedbo 2 obširnih tečajev za lokalne turistične vodnike. Vzpostavil se je sistem za lokalno turistično vodenje.

TIC Vipava je pospešeno skrbel za promocijo Vipavske doline preko portalov www.vipavska-dolina.si in www.slovenia.info, vedno pa smo iskali tudi brezplačne e-promocijske poti, npr. objave na drugih turističnih portalih. Kaj kmalu so začeli prihajati gostje z vseh koncev sveta, zato smo

Lokalno turistično vodenje po Vipavi in okolici

ravno v turističnih dejavnostih. Zaživela sta 2 kampa, zasebne sobe in apartmaji, gostinska ponudba ...

TRG Vipava je sodeloval pri številnih projektih, bil je nosilec projektov iz programa LEADER, npr. projekta Moj kraj je turizmu prijazen in Na kolesu po Vipavskem. S pomočjo projektov smo izvedli številne izobraževalne delavnice, zasnovali blagovno znamko Izvirna Vipavska, vzpostavili novo spletno stran, izdali promocijske brošure, posneli film ...

Maja Hladnik, Urška Grmek

Iz ŠGV

Na Škofjiski gimnaziji Vipava veljajo prvi trije meseci leta pravzaprav za najmirnejše obdobje. Vsaj z vidika opravljanja šolskih obveznosti, saj je prva konferenca že za nami. Skupaj s prvimi pomladnimi cvetovi pa že zadiši po maturi, saj bodo četrtoletniki prvi izpit opravljali že na začetku maja. Za utrinke, kaj se na ŠGV trenutno dogaja oz. kako in po čem si bodo najbolj zapomnili »ponovoletno-predpomladni« čas leta 2015, smo povprašali nekaj škofijcev.

Slavko Rebec, rektor ŠGV

Nuncij na Dunaju ve, kje je Vipava

Prav zanimivo je, kako se glas o Vipavi včasih lahko čisto nenadejano širi po Evropi. Sredi marca sem se udeležil odprtja razstave arhitekta dr. Leona Debevca na Dunaju. Čisto po naključju so me naprosili, naj opravim vlogo tolmača gospodu nunciju v Avstriji. Prisedel sem k njemu in mu prevajal. Potem pa sva še poklepetala.

On: »Od kod pa ste?«

Jaz: »Iz Vipave, v škofiji Koper v Sloveniji.«

On: »Koper poznam. Kje pa je Vipava?«

In sem poskusil: »Na pol poti med Postojno in Gorico. Lep kraj.«

On: »Postojna – to je tam, kjer je jama?«

Jaz: »Da.«

On: »Po čem pa je znana Vipava?«

O, hvala Bogu, da sem o tem že razmišljal: »Po izjemno dobrem vinu in prijaznih in vernih ljudeh.«

Gospod nuncij se nasmehne in reče: »Veste, sva sošolca z vašim nuncijem v Ljubljani. Ko ga bom šel obiskat, mu bom rekel, da prideva poskusit vaše dobro vino.«

Vladimir Anžel, ravnatelj ŠGV

Na dogodke, ki so se odvijali na ŠGV, gledam za Vipavski glas z zornega kota Vipavca. Izpostavil bi vse tiste dogodke, s katerimi smo ime Vipave popeljali v širši slovenski ali celo evropski prostor ali pa smo mlade »pripeljali« v naš kraj, da so ga spoznali, začutili od blizu. Menim, da s temi dejavnostmi prispevamo svoj kamenček v mozaiku prepoznavnosti Vipave. Dogodki, s katerimi smo v Vipavi zbrali lepo število mladih: informativni dnevi, gostovanje, šole

iz Berlina, organizacija regijskega tekmovanja iz geografije, gostovanje dijakov iz Želimelj. Mislim pa tudi na dogodke, s katerimi smo ime Vipave ponesli navzven – vsi uspehi na raznih tekmovanjih in natečajih. V prihodnjih dneh pa bo naša dijakinja Martina Lokar ponesla ime Vipave tudi na mednarodno matematično olimpiado v Minsk (Belorusija) in na mednarodno olimpiado iz naravoslovja v Celovec.

Regijsko tekmovanje iz geografije v Vipavi.

Klara Vrabc, 2. b, udeleženka izmenjave v projektu raziskovanja prisilnega dela med drugo svetovno vojno

Od 11. 3 do 18. 3. so nas obiskali dijaki šole Max-Beckmann-Oberschule iz Berlina. Skupaj smo sodelovali v projektu *Life stories behind history* (Življenjske zgodbe v zgodovini) in raziskovali prisilno delo med 2.

svetovno vojno v Nemčiji. Med njihovim obiskom smo obiskali Pokrajinski muzej v Novi Gorici, Muzej moderne zgodovine v Ljubljani, si ogledali Novo Gorico, Gorico, Ljubljano, poleg tega pa smo urejali material za spletni časopis in razstavo, ki jo bomo oblikovali. Med projektom sem se res veliko naučila o drugi svetovni vojni in prisilnem delu nasploh, najbolj pa so se mi v spomin vtisnila pričevanja ljudi, ki so bili prisilno odpeljani v Nemčijo. Sodelovanje z nemškimi dijaki je bila tudi dobra priložnost za uporabo in krepitev našega znanja angleščine. :)

Udeleženci izmenjave s šolo iz Berlina.

Manca Bratož, 4. a, maturantka

Trenutno sem z mislimi pri prihajajoči maturi, po kateri nameravam na Visoko šolo za zdravstvo. V zadnjem letniku je potrebno delati veliko stvari hkrati, vendar se da – v prijetnem okolju in s prijaznimi profesorji in sošolci je vse lažje. Na ŠGV se med seboj poznamo vsi, prav zato sem v štirih letih dobila občutek domačnosti in sprejetosti. Dijaki smo s profesorji v dobrih odnosih, kar nam olajša sodelovanje in učenje.

Maturantki Manca in Veronika.

Veronika Česnik, 4. a, maturantka

Skozi štiri leta smo se kot razred vedno bolj razumeli in postajali vedno boljši prijatelji, tudi zato mi bo težje zapustiti šolo. Predmaturitetni čas je sicer zelo naporen, vendar si stojimo ob strani in si pomagamo; ker smo tako povezani, mi bo verjetno lažje prestati maturitetne izpite. V prihodnosti si želim študirati na Filozofski fakulteti Ljubljana, smer anglistika.

Aljaž Bratina, 2. a, udeleženec izmenjave s šolo iz Želimelj

Od srede, 7. januarja, do petka, 9. januarja, se je na naši šoli odvijal projekt Matematične viže. Že iz naslova je razvidno, da gre za sodelovanje med našo gimnazijo (vi-) in sestrsko gimnazijo Želimlje (-že). Tako kot se melodija najlepših viž vtisne v srca ljudi in med njimi nikoli ne utihne, se za spopadanje z zanimivimi matematičnimi izzivi vedno najde čas v življenju tistih

Udeleženci matematičnih viž. V ospredju Martina Lokar, uspešna mlada matematičarka

navdušencev nad aritmetiko, algebro in geometrijo, ki smo se tabora udeležili.

Vse tri dni smo se spoznavali z različnimi vejami matematike. Ogledali smo si reševanje diofantskih enačb, utrdili svoje znanje geometrije ... Nikakor pa časa ni zmanjkalo za »nematematične« vsebine. V četrtek popoldne smo se odpravili na pohod po Vipavi in Zemonu, ogledali smo si tudi mozaik v vrhpoljski cerkvi, zvečer pa smo se v dijaškem domu nasmejali ob ogledu dramske igre, ki jo je pripravil domski dramski krožek.

Tridnevno druženje, prepleteno z osvajanjem novih matematičnih znanj, druženjem in tkanjem novih prijateljskih izziv, je bilo za vse nas poučna in zabavna izkušnja, ki nam bo za vedno ostala v lepem spominu. Kot so pred odhodom dejali Želimeljčani: »Bilo je zelo fajn, veselimo pa se že našega naslednjega druženja!«

Boštjan Dolinšek, 4. a, predsednik Dijaške skupnosti

Poleg tega, da že zelo mislim na maturo, mi bo ta čas in celotno šolsko leto ostalo v spominu kot leto predsedovanja dijaški skupnosti. Dijaška skupnost ima na gimnaziji že kar nekajletno zgodovino. Predstavljamo nekakšen vezni člen med dijaki in profesorji ter med šolo in Dijaško organizacijo. Skozi vse leto pripravljamo razne dogodke, ki popestrijo šolski vsakdan, od šolskih plesov do turnirjev v košarki in nogometu. Enkrat mesečno se predstavniki razredov srečujemo na sejah parlamenta, kjer razpravljamo o vsem, kar se bo pripravilo, kar smo že storili in kar bi želeli narediti. Letos sodelujemo pri zbiranju papirja za pomoč maturantom pri pripravi maturantskega plesa, sodelovali pa smo tudi pri zbiranju miklavževega darila družinam v stiski. Predstavniki dijakov pa se udeležujemo tudi sej parlamenta Dijaške organizacije, ki potekajo v Ljubljani.

Zbrala in uredila Bojana Kompara.

Fotografije Nadja Pregeljc.

Iz OŠ

Iz osnovne šole

V novo leto nas spremljajo voščila in želje po zdravju, sreči, uspehih, uresničitvi izrečenih in skritih želja, pa tudi upanje, da bo počasi res drugače, bolje. Dnevi se daljšajo, svetloba in sončni žarki vplivajo na naše razpoloženje in nas razvedrijo.

V šoli so nas tudi v novem letu spremljale številne viroze – manjkali so učenci, zbolevali so učitelji. Nadomeščanj je bilo veliko, včasih smo združevali skupine in šteli učence, da jih ne bi bilo preveč za enega strokovnega delavca. Kljub vsemu smo izvajali vse dejavnosti, pa še »kaj več« smo zmogli.

Že v prvi polovici januarja je ekipa naših košarkaric nastopila na državnem četrtfinalnem turnirju. Dekleta so prikazala dobro igro in se prepričljivo uvrstila v polfinale, ki so ga odigrale v Vipavi. Z zmago so se uvrstile v nadaljnje tekmovanje. To bo že četrti zaporedni nastop na finalnem turnirju. Ob tem razmišljam o napornih dnevih naših igralk, ki svoj prosti čas zapolnijo s treningi in klubske tekme igrajo še ob sobotah in nedeljah. Res so vzdržljive in hvala staršem za podporo. Vsem skupaj naj bo bronasto priznanje Športne zveze Vipava zahvala in spodbuda.

Kako pomembna je vloga staršev, smo slišali na zelo dobro obiskanem predavanju gospoda **Marka Juhanta**. Otroke in mladostnike moramo skupno voditi do samostojnosti, postopnega prevzemanja dolžnosti in odgovornosti; tega se zavedamo, je pa naporno.

V zadnjem tednu januarja smo se pridružili akciji »e-odpadke ločuj in okolje varuj«. Akcijo so organizirali Komunala Nova Gorica d.d., družba ZEOS d.o.o. in Komunalno stanovanjska družba Ajdovščina d.o.o., ki so zbrane predmete tudi odpeljali. Zbrali smo več kot dva tisoč baterij, petsto sijalk, petnajst mobilov, deset malih gospodinjskih aparatov, dvajset zaslonov, petnajst računalnikov in dva televizorja. V veliko pomoč pri izvedbi akcije so bili učenci

in učenke petega razreda, ki obiskujejo podaljšano bivanje in so kot eko-roboti dnevno šteli in seštevali točke, upali na zmago – a ni se izšlo. Konec februarja pa prijetno presenečenje za učence iz Vrhpolja: ker so zbrali največ točk na posameznega učenca, so osvojili nagrado presenečenja in dobili brezplačne vstopnice v e-Hišo v Novi Gorici.

Januarja smo imeli tudi kulturni dan s filmsko vzgojo. Vsi učenci matične šole in podružnic so se odpeljali v Ajdovščino na ogled risanke in igranega mladinskega filma. Doživeto so spremljali projekcijo filmov, se o njih pogovarjali, ustvarjali in spoznavali zgodovino filma. Ob tej priliki so male živalice »odšle na

počitnice«, da so učenci in učitelji v steklenjaku v šolski avli lahko razstavili svoje zbirke punčk v narodnih nošah, žličk za sladkor, zamaškov, frnikul, papirnatih prtičkov, sličic, mineralov, znamk ...

Odzvali smo se vabilu in sodelovali na mednarodnem likovnem natečaju ASTRA talent. Natečaj ima tudi dobrodelno noto, saj smo z vsakim poslanim likovnim delom prispevali evro za Rdeči križ.

Pri natečaju gre za promocijo satelitov in ker pri likovni umetnosti likovne motive pogosto povezujemo in jih prilagajamo aktualnim družbenim vsebinam, smo pri LUM ustvarjali lastne »Zgodbe o satelitih«. Ena od teh zgodb je bila tričlanski mednarodni žiriji še posebno všeč, tako da so devetošolca nagradili z eno izmed desetih Apple nagrad.

Učenci iz Podnanosa so bili tri dni v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti v bližini Kočevja. In prav zadnji dan, ko je po Sloveniji močno snežilo, je v Kočevju sneg prešel v dež. Kakšno razočaranje za otroke!

Februar je že tako kratek, šolskega dogajanja je manj tudi zaradi počitnic. Nam jo je »zagodla« orkanska burja, odpihnila pouk (pripihala delovno soboto), koncert vrhpoljske godbe in strešno lepenko s terase podružnične šole na Gočah. No, za zimski športni dan in tehniški dan smo našli čas. Tudi kurenti smo opazovali, malo smo bili v začetku zadržani, nato pa z njimi glasni in nasmejani. Na pustni torek so maskare iz nižjih razredov šle po Vipavi in nato še poskakovale v telovadnici.

Zelo resni in zbrani pa so morali biti petošolci, ko so vozili avtomobilčke po poligonu na igrišču ob šoli. Med prometnimi znaki, ob semaforjih in skozi križišča je bilo treba peljati po pravilih in pod budnim očesom inštruktorja, ki izvaja program Jumicar. Zahvaljujem se donatorjem, da so učencem omogočili to izkušnjo.

Med vsemi temi dogodki so naši učenci tudi tekmovali na področnih tekmovanjih iz slovenščine, angleščine, zgodovine, geografije in kemije. Ne-tekmovalno smo sodelovali v projektu Labirint. Drugošolka in učenci četrtega razreda so v Ajdovščini predstavili svoje raziskovalne naloge iz naravoslovje. Dokazali so, da jim ne manjka zamisli in da znajo dobro opazovati. Mentorici sta pri pripravah pomagali, pri predstavitvah in odgovorih na vprašanja članov komisije so bili učenci samostojni. Posneli so celo film o pticah pozimi.

Neutrudni so tudi prostovoljci; delavnice so izvajali v VDC Vipava in Pristanu.

Na delovno srečanje v Vipavo so prišle tri ravnateljice in predavateljica Šole za ravnatelje. Ponosno smo jim razkazali lepo šolsko stavbo, za prikaz dejavnosti ni bilo dovolj časa. Popoldne se je za šolo sprehajala radovedna srnica in tako so gostje iz Vipave odnesle še lepše vtise. Upam, da tudi zanje velja:

*»Ko sem odšel, sem s sabo vzel
spomine lepe in obile,
da spet nazaj se vrnem v raj,
so vedno moje želje bile.«
(neznan vipavski pesnik)*

Alenka Nussdorfer Bizjak

Astra talent – Benjamin Boben med zmagovalci!

Na OŠ Draga Bajca smo se odzvali povabilu na sodelovanje na mednarodnem likovnem natečaju ASTRA talent. Natečaj ima tudi dobrodelno noto, saj smo z vsakim poslanim likovnim delom prispevali 1 evro za Rdeči križ.

To je mednarodni likovni natečaj, ki istočasno poleg Slovenije, poteka še v številnih državah: na Češkem, Madžarskem, Poljskem, Hrvaškem,

Slovaškem, v Romuniji, Srbiji in Bolgariji, in v njem sodelujejo učenci med 8. in 15. letom starosti.

Ker gre pri natečaju za promocijo satelitov in ker pri likovni umetnosti likovne motive pogosto povezujemo in jih prilagajamo aktualnim družbenim vsebinam, smo pri LUM ustvarjali naše lastne »Zgodbe o satelitih«. Ena

od teh »zgodb« je bila tričlanski mednarodni žiriji še posebno všeč, tako da je devetošolec Benjamin Boben prejel eno izmed desetih Apple nagrad, ki so bile učencem tudi velika motivacija ob delu.

Benjamin se je z izvrstno risbo uvrstil med deseterico, tako da ima sedaj po njegovih zaslugah tudi Slovenija svojega predstavnika med odličnimi mladimi ustvarjalci, za kar mu iskreno čestitamo in mu želimo tudi v bodoče veliko ustvarjalnega veselja!

Kristina Lavrenčič

Iz Otroškega vrtca

Etika in vrednote v vrtcu

Otroštvo je tisto obdobje, ko se znotraj družine, institucij in širšega okolja postavljajo temelji etičnega in vrednotnega sistema vsakega posameznika. Ker smo v vrtcu začutili, da je v današnjem času potrebno poudariti občečloveške vrednote, smo se v Otroškem vrtcu Ajdovščina v lanskem šolskem letu vključili v triletni program Etika in vrednote v vzgoji in izobraževanju, ki poteka pod okriljem Inštituta za etiko in vrednote Jožeta Trontlja.

Program etika in vrednote v vzgoji in izobraževanju

Program obravnava deset vrednotnih domen v okviru Evropskega ogrodja etike in vrednot. Sistematično se na vsakih deset tednov bolj poglobljeno poudarja eno vrednotno domeno. Pri načrtovanju dejavnosti se upošteva razvojne značilnosti otrok in dejstvo, da niso ključne besede, temveč predvsem naša ravnanja.

Obravnava se splošno veljavne vrednote, ki temeljijo na tradiciji evropske kulture in zgodovine in ne na posameznih ideoloških pogledih. V lanskem šolskem letu smo se dotaknili naslednjih vrednot:

1. Znanje in modrost. Otroci so spoznavali poklice, obiskali hiše znanja, delali naravoslovne poizkuse, opazovali naravo, poslušali zgodbe o modrosti, spoznavali pregovore ...

2. Skrb za sočloveka. V vrtcu so potekale dobrodelne akcije, obiskali smo dom starejših občanov, se družili z otroki iz Cirius-a, v skupini gostili stare starše, izvajali igrice o drugačnosti, prijateljstvu ...

V letošnjem šolskem letu pa smo se srečali z vrednotnima domenama:

3. Življenje–narava–zdravje. Otroci so skrbeli za čisto in urejeno okolico, občudovali čudež življenja, uživali v naravi, doživljali naravo kot vir pridobivanja hrane, poudarjali pomen zdravja in zdravega načina življenja ...

4. Kultura. V zimskih mesecih so strokovni delavci v vseh oddelkih vrtca na področju občine Vipava pripravili pestro kulturno dogajanje:

Vrtec Vipava

Skupine mlajših otrok so povabili likovno pedagoginjo in ilustratorko go. Ano Maraž, ki je mlajšim otrokom prikazala nastanek ilustracije in jim ponudila možnost ustvarjanja na njenih podobah.

Sodelovanje je potekalo tudi z Lavričevo knjižnico v Vipavi, kjer je ga. Martina Zalar prebrala zgodbe starejšim otrokom in jim predstavila osnove knjižnične vzgoje. Mlajše otroke je knjižničarka obiskala kar v samem vrtcu in jim prebrala zgodbico.

Starejši otroci so spoznavali in risali našo zastavo, portretirali Franceta Prešerna ter spoznavali njegovo življenje in delo, poslušali slovensko himno, spoznavali ljudske običaje, si ogledali razstavo, poslušali glasbene pravljice ... Poleg tega so se učili različnih dramatizacij, ki jih bodo v pomladnih dneh uprizorili za starše.

Oddelka na Osnovni šoli Draga Bajca Vipava

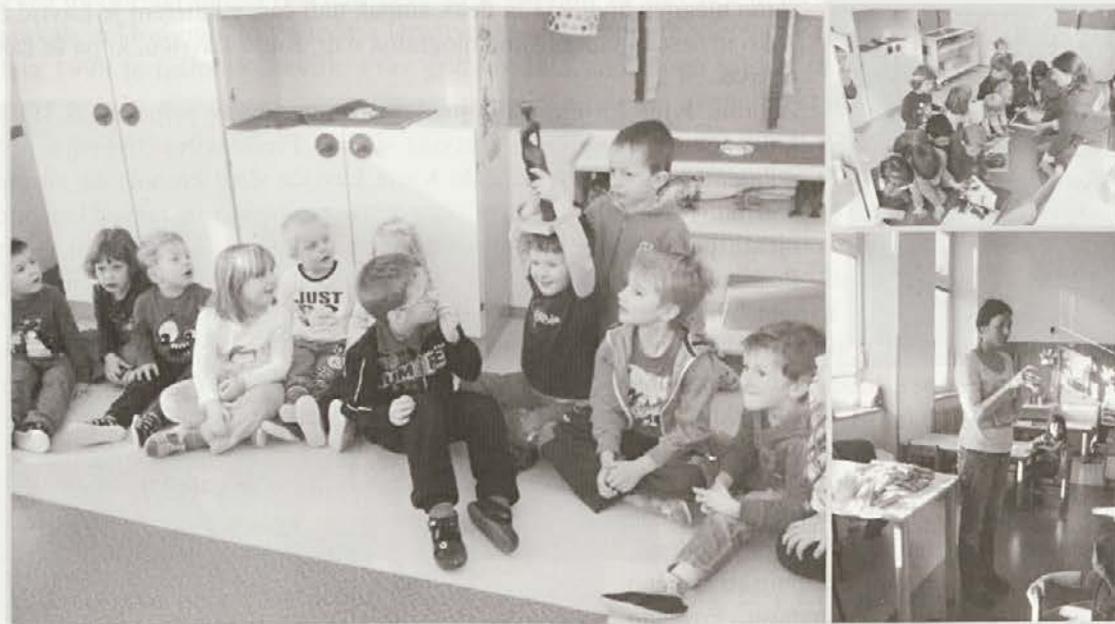
Najstarejši otroci v vrtcu, ki so na oddelku OŠ Draga Bajca Vipava, so pripravili knjižni sejem. Otroci so od doma prinesli vsak eno svojo knjigo in potem vse zbrane knjige predali Rdečemu Križu Ajdovščina. Knjigam so otroci dodali tudi kazalke z lepo mislijo. Obe skupini otrok sta skupaj s starši ustvarjali zgodbe

in pesmice in jih potem prebirali oskrbovancem doma starejših Pristan.

Oddelka v Vrhpolju

Otroke v Vrhpolju je obiskala akademska slikarka in kiparka ga. Tea Curk Sorta, ki jim predstavila nekaj svojih del in skupaj so ustvarjali glinene izdelke. Svet multimedije in produkcije ter kamero in druge pripomočke pa je otrokom predstavil študent multimedije, Dominik Vrčon. Otroci so z navdušenjem spraševali in poslušali, kako poteka snemanje filma, saj bodo tudi sami v pomladnih mesecih posneli svoj film. Najmlajši otroci v Vrhpolju so risali ob poslušanju klasične glasbe, pripravili štruklje, gostili knjižničarko in uredili svoj knjižni kotiček v igralnici.

Oddelčni vrtec v Podnanosu

V Podnanosu je pomočnica vzgojiteljice, ga. Natalija Krašna, predstavila otrokom svojo pesniško zbirko, Potepinke. Na njeno pesmico Škratki, ki je bila otrokom zelo všeč, so otroci risali svoje čudovite škratke. Starejši otroci so si ogledali hišo Stanka Premrla. Vsi skupaj pa so si v Kulturnem domu ogledali razstavo, ki jo je ob 110-letnici uglasbitve slovenske himne vodila ga. Elena Kodre Nabergoj. Otroci v Podnanosu že redno obiskujejo Lavričevo knjižnico, ob tej priložnosti jim je ga. knjižničarka prebrala Povodnega moža.

Naše delo naprej

S programom bomo še naprej z veseljem nadaljevali, saj ponuja tudi možnost, da lahko vsi, tako zaposleni v vrtcu kot starši, svoja znanja in etična ravnanja malce prevetrimo in tako svojo kompetentnost pri vzgajanju vrednot le še izboljšamo. Otroštvo je tisti čas, ki je ključen za oblikovanje poznejše otrokove osebnosti, njegovega občutka do odgovornosti in odnosa do sveta. In otroci, ki so danes v vrtcih in šolah, bodo čez leta ustvarjalci prihodnosti vseh nas.

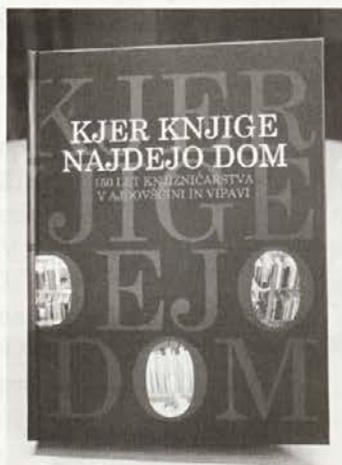
Strokovni delavci vrtca (v Vipavi in oddelkih)

Iz Lavričeve knjižnice

Kjer knjige najdejo dom

Ob 150-letnici začetkov knjižničarstva v Ajdovščini in Vipavi je Lavričeva knjižnica pripravila zbornik **Kjer knjige najdejo dom**. V začetku januarja 2015 smo zbornik predstavili tudi v knjižnici v Vipavi.

Predstavitve smo združili s predavanjem zgodovinarja dr. Branka Marušiča o življenju in delu ustanovitelja knjižnice Karla Lavriča in razstavo 150 let Vipavske čitalnice, ki jo je v okviru Pokrajinskega arhiva pripravila Lilijana Vidrih Lavrenčič. Dr. Branko Marušič je povedal, da se je z imenom dr. Karla Lavriča srečal že v rani mladosti, saj mu je njegova nona rada pripovedovala, da je njen oče, torej Marušičev pranonno, na

Šempaskem taboru (1868), kjer je govoril tudi dr. Karel Lavrič, ponosno vihtel slovensko zastavo. Kot zgodovinarja ga je vedno pritegoval ta lik javnega delavca, narodnobuditelja in politika, zato je skrbno proučeval ne samo njegovo življenje in delo, ampak tudi čas, v katerem je Lavrič živel. Tako je nastala tudi obširna biografija o dr. Karlu Lavriču, ki pa še čaka na objavo.

Zbornik **Kjer knjige najdejo dom** je pravzaprav pripoved o 150 letih knjižničarstva v gornji Vipavski dolini. Predstavitvi življenja in dela pobudnika in ustanovitelja dr. Karla Lavriča sledi kronološka shema teh 150 let. Naslednje poglavje obravnava zgodovino in razvoj knjižnice in njenih pet enot. Izčrpno nas seznanja s krajevnimi knjižnicami v Vipavi, Podnanosu in potujočo knjižnico tudi na območju vipavske občine, saj ima tam bibliobus kar 18 postajališč. Bralec bo spoznal, kašna je pot knjige od tiskarja, pa vse dokler ne pride v bralčeve roke, ugotovi, kaj vse mu lahko ponudi sodobna elektronska knjižnica, da knjižnica niso samo knjige in elektronske baze podatkov, ampak tudi raznovrstne prireditve tako za

mladino kot za odrasle, dodan je tudi pregled ostalega knjižničnega bogastva naših krajev. Na območju vipavske občine ne smemo pozabiti na knjižnico v Osnovni šoli Draga Bajca in bogato knjižnico Škofijske gimnazije v Vipavi. Lilijana Vidrih Lavrenčič je prispevala zapis o Kmetijski čitalnici v Podragi, Jurij Rosa pa o srečevanju z župnijsko knjižno dediščino v župnišču v Podnanosu. Posebno poglavje je namenjeno vipavskemu rojaku Štefanu Kociančiču (1818–1883) ravnatelju in tudi knjižničarju v Goriškem semenišču, ki je semeniško knjižnico na novo strokovno uredil, pripravil je tudi prvi listkovni katalog in napisal navodila za knjižničarje. Zbornik zaključujejo misli in spominih zaposlenih.

Zbornik je oblikoval likovnik Bojan Bole, obširno in nehvaležno lektorsko delo je skrbno opravila Marija Bajc, natisnili pa so ga v tiskarni

Gorenjski tisk in, kot nam je v zahvali napisala Marija Mercina, »... sodobnemu bralcu omogoči tudi veliko gledanja, ne samo branja«. Na voljo je v vseh enotah Lavričeve knjižnice.

V okviru razstave **150 let Vipavske čitalnice in njenem pomenu za razvoj javne knjižnice** je avtorica Lilijana Vidrih Lavrenčič na devetih panojih predstavila dokumente o ustanovitvi in delovanju Vipavske čitalnice ter o društvenih knjižnicah na območju sedanje vipavske občine. Prikazana je ustanovitev Vipavske

čitalnice in ustanovna béseada ter začetki vipavske javne knjižnice in njeno delovanje do prve svetovne vojne. Prikazane so tudi okoliške čitalnice ter knjižnice pri drugih narodno-kulturnih društvih. Poudarek je na uničenju knjižničnega bogastva s strani fašistične oblasti in skrbi prosvetnih društev, da so po letu 1945 ponovno zbrala ohranjene knjige.

Razstava je postavljena v predverju knjižnice v Vipavi in vabimo vas, da si jo ogledate.

Zdenka Žigon

Vipavski glas vse bliže 30-letnici

V Lavričevi knjižnici smo pohiteli in konec marca že praznovali tridesetletnico izhajanja Vipavskega glasa, časopisa, ki prinaša zapise o preteklih dogodkih, ljudeh in zanimivostih v Vipavi in njenem širšem območju. Z dolgoletno urednico Gizelo Furlan, dolgoletno članico uredniškega odbora Magdo Rodman in še z nekaterimi prisotnimi sodelavci smo obudili spomine na dolgoletno izhajanje in »kako je bilo nekoč in kako je danes«.

Glasila krajevnih skupnosti so prava redkost v našem prostoru. Na območju obeh občin Ajdovščina in Vipava izhajata pravzaprav le dve glasili krajevnih skupnosti, in sicer **Vipavski glas** (od novembra 1985 – 111 števil, 112. je v pripravi) in **Colski časnik** (od leta 1988 – 27 števil). V Podnanosu je izhajal tudi **Svet'ga Vida zgun**. Od leta 1999 do 2006 je izšlo 8 števil, ob preselitvi krajevne knjižnice v Podnanosu v nove prostore smo v Lavričevi knjižnici, v dogovoru s Krajevno skupnostjo, leta 2012 izdali 9. številko, posvečeno knjižničarstvu v Podnanosu. Omeniti velja še občasni **Lokavec in čas**, ki pa ga izdajajo OŠ Ajdovščina, Podružnica Lokavec, Društvo za oživljanje lokavškega izročila DOLI iz Lokavca in Goriški muzej (od leta 1995 se je nabralo 12 števil), in pa časopis **Gora**, časopis o Gori, Gorjankah in Gorjanih, ki ga izdaja Društvo za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine. Od leta 1998 je izšlo 18 števil. Prav gotovo določeno vlogo informiranja opravljajo tudi župnijska

oznanila, ki jih župnije našega območja že zelo dolgo vestno in redno pripravljajo in kjer poleg obvestil, vezanih na življenje župnije, če je le prostor, najdejo mesto tudi utrinki iz zgodovinske preteklosti posamezne župnije.

Prva številka Vipavskega glasa je izšla 1. novembra 1985. V ciklostilni tehniki, na štirih listih, spetih s spenjačem, naslovnico je oblikoval Branko Tomažič. Na prvi strani je uredniški odbor zapisal, da »je njegov [Vipavskega glasa] cilj čim boljša obveščenost krajanov ... izdajala [ga bo] Krajevna konferenca SZDL Vipava.

Nastal je zato, ker se vsi kar naprej jezimo, da ne vemo nič, kaj se v našem kraju dogaja.« Na koncu prve številke je povabilo krajanom, da sodelujejo v glasilu s svojimi prispevki. Na zadnji strani lahko preberemo, da so prvi uredniški odbor sestavljali: Janja Irgl, Mirjam Graovac, Vlasta Popovski, Nada Kostanjevic, Ivan Rehar, Branko Tomažič in Peter Vrčon, sodelovali pa so še Vera Poniž, Marija Ceket, Marija Kosmač, Jelko Iljič in Ivan Princes. Vera Poniž se spominja, da so najprej predlagali, da bi se glasilo imenovalo Vipavski list. Sama pa je predlagala, da bi to bil Vipavski glas. In tako je bil Vipavski glas poimenovan.

Urednica Gizela Furlan in članica upravnega odbora Magda Rodman sta pripravili pregled dela uredništva v tem času in pregled prispevkov, ki jih je glasilo prinašalo. Koliko zgodb, pripovedi, spominov, zapisov, pesmi, nasvetov in obvestil so lahko prebrali v rubrikah: Iz naše preteklosti, Predstavljamo vam, Za dom in družino, Iz naših društev ... Objavili so več kot devetdeset življenjskih zgodb ljudi vseh mogočih poklicev od preprostih občanov, babic, kmetov, trgovcev, gostilničarjev, šivilj, čevljarjev, mizarjev, do kulturnikov, glasbenikov, duhovnikov, politikov, kiparjev, zdravnikov, gospodarstvenikov, učiteljev in domoljubov, ki so delovali v našem domačem okolju. V nekaj številkah so bile objavljene tudi poroke, smrti in rojstva, zanimivo je bilo Vremensko poročilo Nade Kostanjevic in njene Pleve in drobtine. V glasilu najdejo svoje mesto vsi dogodki, ki se tičejo življenja in dela Krajevne skupnosti, pa tudi iz dela

društev, šol in različnih ustanov vedno zvemo kaj zanimivega. Tudi kotiček za poezijo, včasih križanka, najdejo svoje mesto. Na ogled so bile vse številke glasila, najbolj zanimive so bile seveda tiste prve, »delane še na roko«. Uredništvo je ponosno tudi na Priznanje Občine Vipava, ki ga je časopis prejeli ob občinskem prazniku leta 1998.

Nekdanja lektorica Marija Ceket se je spomnila, kako je potekalo lektoriranje včasih, ko so ljudje prinašali še na roko napisane prispevke, ki jih je bilo potrebno pretipkati, urediti po vsebinskih sklopih in nato seveda še lektorirati. Danes se prispevki preko elektronske pošte zbirajo na elektronskem naslovu Vipavskega glasa, (seveda, še vedno pride kakšen prispevek napisan na roko!), gospa Katja Poljšak jih

po navodilu uredništva uredi v zamišljeno obliko in posreduje v lektoriranje sedanji lektorici Poloni Puc. Potem gredo besedila v tiskarno. Glasilo že od leta 1989, od 13. številke naprej, tiskajo v tiskarni Sedmak, ki jo sedaj vodi njegova hči Lea Bence. Še vedno se spominja, kako je potekal tisk prvih izvodov, spominja se tudi prve barvne naslovnice (št. 29/1994). Naslovnice je dolga leta pripravljala Branko Tomažič, sedaj pa jih krasijo fotografije Otona Naglosta. Janja Irgl je ob 20-letnici glasila pripravila tudi Abecedno kazalo Vipavskega glasa od št. 1/1985 do 75/2005. Popisala je naslove

vseh prispevkov in njihove avtorje, kar olajša iskanje določenih člankov. Zaželeno bi bilo, da bi ob 30-letnici Vipavski glas dobil tudi svojo bibliografijo. Lavričeva knjižnica se je dogovorila, da bodo v okviru območne knjižnice Vipavski glas digitalizirali in bodo tako doseganje številke na voljo tudi na spletu.

Vipavski glas dobijo brezplačno vsa gospodinjstva v Krajevni skupnosti Vipava, želijo ga tudi ljudje iz sosednjih krajev, zelo veliko pa pomeni tudi Vipavcem, ki živijo širom po Sloveniji in tudi v tujini. Njihova pisma zahvale veliko povedo o tem, kaj jim tako glasilo pomeni. Zato glasilo radi namenijo finančni prispevek. Praksa je, da že od leta 1988 uredništvo v zahvalo objavi tudi donatorje, ki s svojimi prispevki pomagajo, da Vipavski glas še izhaja.

Obiskovalci so imeli tudi kar nekaj pobud. Radi bi, da bila v glasilu tudi stran, kjer bi jih obveščali, kaj se na občini dogaja. Glede na to, da so napovedi in zapisniki sej občinskega sveta objavljeni na spletni strani občine, bi lahko na kratko povzeli dnevni red in sklepe za vsako četrletje in jih tudi objavili v Vipavskem glasu. Mogoče bi se lahko tudi dogovorili, da bi časopis bil, glede na to, da je za tisk pripravljen v obliki pdf, tudi objavljen na spletni strani občine ali pa TIC. Podžupan Jožko Andlovic in tajnik Jože Papež sta skrbno prisluhnila predlogom.

Pogovor se je razvil tudi o tem, ali naj se k objavljanju v Vipavskem glasu pritegne tudi ostale, sosednje krajevne skupnosti, in tudi o tem, ali naj postane glasilo občine. Pobud je torej veliko in upravnemu odboru in predstavnikom ožje (krajevnih skupnosti) in širše (občine) lokalne skupnosti želimo, da bi z dogovarjanjem našli kar najboljšo rešitev za krajanje (in občane), da bo glasilo Vipavski glas smelo stopalo visoki starosti naproti.

Zdenka Žigon

Iz društev

Povabilo v Vipavo

Velikonočni ponedeljek je praznik, ki nas po stari ljudski tradiciji nagovarja, da obiščemo svoje prijatelje in znance ali pa da prijatelje in znance povabimo k sebi v goste. To je praznik druženja in praznovanja.

Tako so to počeli naši predniki, ki so se na velikonočni ponedeljek prvič po štiridesetdnevem postu smeli veselo družiti. Mladina je spontano organizirala popoldanski ples, zapelo se je par ljudskih pesmi in zbrana družba je veselo rajala.

Da bi se ta ljudski običaj ohranil, organiziramo vipavski folkloristi že vrsto let svoj tradicionalni koncert. Letošnji je jubilejni, ker praznujemo dvajsetletnico Folklornega društva Vipava.

Prisrčno vas vabimo, da pridete ta dan v Vipavo, kjer pripravljamo za vas bogat program. Kar tri folklorne skupine nas bodo popeljale v stare ljudske plesne po lepi Primorski. Iz Celja prihajajo srednjeveški viteški plesalci, ki nam bodo s čarobnimi kostumi in plesi pričarali vzdušje grajskega življenja. Domači pevci z Banjške planote pa nam bodo prav po starem zapeli.

Pripravljamo torej lep in zanimiv program, zato vas prisrčno vabimo, da se nam pridružite, da skupaj praznujemo, na velikonočni ponedeljek, 6. aprila, ob 18. uri zvečer, v Domu kulture v Vipavi.

Folklorno društvo Vipava

Prvi v zimski ligi v Kobjeglavi

Balinarski klub Hrast iz Kobjeglave prireja vsako leto zimsko ligo v balinanju v športni dvorani v Kobjeglavi.

Letos je nastopilo je 9 ekip iz kraške ter vipavske regije (Burja z Lozic in Podskala iz Vipave). Tekmovanje je potekalo po dvokrožnem sistemu. Prvo mesto je osvojil Balinarski klub Podskala iz Vipave, ki je v finalu kar z 8 : 0 premagal domači Balinarski klub Hrast. Sledila je še podelitev pokalov za prva tri mesta in na koncu pogostitev z dobro kapljico domačega terana in kraškega pršuta.

Športna zveza Ajdovščina in Vipava je podelila priznanja najuspešnejšim športnikom v letu 2014. Za Občino Vipava je za balinanje Anže Petrič dobil zlati znak

Olimpijskega komiteja za drugo mesto na evropskem prvenstvu v Kopru. Silvo Fabčič pa je prejel priznanje za življenjsko delo v balinanju.

Balinarke in balinarji Balinarskega kluba Podskala Vipava čestitamo nagrajencema.

Silvo Fabčič in Sandi Marc

ULTRA TRAIL Vipavska dolina

Z veseljem napovedujemo prvi Ultra trail Vipavska dolina, ki se bo odvijal v Vipavski dolini drugi vikend v maju, spremljevalni program pa bo trajal od 8. do 17. maja 2015. Organizatorjem je uspelo združiti moči in predstaviti enotno podobo – od Okusov Vipavske na Dvorcu Zemono, Šembijske pomladi, pohoda po Gori in šmarenskih gričih, majskega teka v Ajdovščini do tradicionalnega plezalnega vikenda s številnimi predavanji iz sveta alpinizma.

V okviru spektakla Ultra trail je povabilo namenjeno v prvi vrsti predvsem tekačem, ki želijo preizkusiti in okusiti 3 razdalje: 100 km, 50 km in 25 km. Organizatorji so poskrbeli, da so proge speljane tako, da boste spoznali Vipavsko dolino v vsem svojem sijaju: od nepozabnih razgledov od Jadrana pa do Alp, spomladanskih vonjav, okusov, ki spodbudijo duha, do gostoljubnih domačinov. Organizatorji so prepričani, da vas bo Ultra trail Vipavska dolina navdušil: z izzivom, z razgledi, naravo in okusi, ki bodo lajšali korake.

V spremljevalnem programu tekaške preizkušnje pa se bo zagotovo našlo za vsakega nekaj: od gastronomskih in kulinarčnih užitkov do športnih, glasbenih in izobraževalnih vsebin. Vsekakor gre za dogodek, ki ga ne gre zamuditi! V maju se torej dobimo v Vipavski dolini – VABLJENI!

Več informaciji najdete na spletni strani: <http://www.100utvv.si/home-sl/>

Odbor Ultra trail Vipava

Zvonovi v Vipavi

Že nekaj let v Vipavi zvonijo redno samo en zvon. Le izjemoma, ko se ročno zvonijo v zvoniku, jih lahko zvonijo več. To je zaradi povešene konstrukcije, ki pomeni nevarnost, da bi zvonovi zadeli eden v drugega. Prenos močnejših vibracij ob električnem zvonjenju vseh zvonov hkrati, bi še povečal okvaro. Zato je bila že pred leti sprejeta odločitev, da se konstrukcija zamenja in se izdelava novo hrastovo konstrukcijo, ki bo prenesla večje obremenitve. Prednost lesene konstrukcije je tudi v sami zvočnosti, saj konstrukcija deluje tudi kot resonančno telo, hkrati pa blaži prenose vibracij na kamen. Nova konstrukcija bo postavila zvonove v dve vrsti in bo omogočala postavitev šestih zvonov: spodaj tri večje, zgoraj tri manjše. S tem bodo zvonovi bolj razmaknjeni in ne bo nevarnosti, da se zadevajo med sabo.

Že v času, ko je bil župnik še g. Franc Pivk, se je nabavilo kvaliteten hrastov les, ki je bil več let na deponiji, kjer je čakal, da se primerno posuši. Lani, ko je bil les primerno suh, smo začeli z aktivnostmi, ki bi uredile problem zvonjenja v Vipavi. Prišli smo do spoznanja, da je najboljše in tudi finančno najbolj ugodno, da se pristopi k celovitemu reševanju problema. Poleg same konstrukcije, na katere so obešeni zvonovi, je še nekaj drugih težav, ki bi jih bilo treba prej ali slej rešiti. Če te stvari rešujemo eno po eno, bo skupen seštevek večji, kot če se reši vse hkrati.

V zvoniku so sedaj štirje zvonovi. Eden je starejši, ulit je bil leta 1931. Trije pa so bili leta 1972 uliti v livarni Broili. Že ob samem nakupu je bilo jasno, da se trije novi zvonovi ne skladajo dobro s starejšim. Udarni ton bi bil še nekako primeren, prevelika odstopanja pa so pri alikvotnih tonih. Vendar ni bilo časa za ponovno vlihanje, saj bi utegnili zaradi političnih razmer dovoljenje za uvoz propasti. Takratni kolavdator je zvonove potrdil kljub odstopanju. Zvonovi so prišli, uho se je navadilo nanje, neskladnost pa še vedno obstaja in vpliva na nas.

Sedanji zvonovi imajo pregibne kemblje in sistem motorjev, za katerega se je sčasoma pokazalo, da ni primeren. Tudi električni sistem mora zvonove gnati tako, da je zvonjenje čim bolj podobno ročnemu zvonjenju. Nova tehnologija je razvila indukcijske motorje, ki se zelo približajo zvonjenju z vrvjo. To je najbolj zdravo za zvon, za konstrukcijo, za zvonik, pa tudi najbolj prijetno za človeško uho. Nova konstrukcija bo to omogočala, vendar bi bilo tudi zvonove, jarme zvonov in kemblje predelati.

Obenem imamo tudi na Gradišču zvon, ki je počen in se lahko vsak trenutek razkroji in pri tem morda še kos zvona odleti iz zvonika. Če pri tem še kaj poškoduje ali koga rani, ... Prej ali slej bi bili prisiljeni kupovati zvonove tudi za Gradišče.

Dve muhi na en mah rešimo, če za župnijsko cerkev nabavimo nove zvonove, ki bodo bolj usklajeni z velikim, obstoječo pa damo v cerkev na Gradišču. Ker so vsi trije preveliki za zvonik, bomo na Gradišče peljali dva, tretjega pa prodali. S tem ne bo treba zvonov predelovati, imeli bomo zvonove na Gradišču in bolj usklajene in bolj opremljene zvonove v Vipavi. Morda bomo nekoč našli sredstva tudi za tretji – manjši zvon na Gradišču.

Mnogi pogrešate uro v zvoniku, ki že več časa ne deluje. Popravilo ure je spet vezano na urni sistem, ki krmili električno zvonjenje. Nova ureditev zvonjenja bo vključevala tudi krmiljenje ure, ki bo spet kazala čas, bitje ure pa bo bolj prilagodljivo. Vse to bo omogočala nova ura in nova tehnologija zvonjenja.

Vsi ti stroški res predstavljajo finančni zalogaj, vendar če bi vse to izvajali postopoma, bi stalo še več. Vsak poseg ima namreč tudi svoje režijske stroške; spuščanje in dviganje zvonov tudi nekaj stane, in če se to počne večkrat, se strošek močno poveča; če je neka stvar narejena deloma, tudi nima polnega učinka. Tako je za celovito ureditev zvonjenja predvideno naslednje:

Zvon F (730 kg) in zvon As (472 kg) bomo peljali na Gradišče. Zvon Es (1011 kg) bomo prodali, v Žalcu pa se že vlivajo novi zvonovi. Tako bomo imeli v zvoniku župnijske cerkve naslednje zvonove:

Največji zvon bo že obstoječi zvon, ton C, posvečen je sv. Štefanu, in tehta 1650 kg.

Največji novi zvon, ton E, bo posvečen Mariji, Tolažnici kristjanov, in bo pomenil povezavo s cerkvijo v Logu. Tehtal bo približno 870 in bo nosil napis: **MARIJA, TI SI VIR NAŠEGA VESELJA, TOLAŽI NAS IN VODI K BOGU.**

Drugi novi zvon, ton Fis, bo posvečen sv. Križu in bo pomenil povezavo s cerkvijo na Gradišču. Tehtal bo približno 600 kg in bo nosil napis: **SVETI KRIŽ, ČASTIMO TE, TI SI ZNAMENJE BOŽJE LJUBEZNI.**

Tretji novi zvon, ton A, bo posvečen sv. Marku in sv. Florjanu. Spominjal nas bo na porušeno cerkev sv. Marka, hkrati pa bo priprošnjik zavetniku gasilcev. Tehtal bo predvidoma 368 kg, nosil pa bo napis: **SVETI MARKO IN SVETI FLORJAN, VARUJTA NAŠE DRUŽINE IN NAŠE DOMOVE.**

Četrty novi zvon, ton H, bo posvečen sv. Jožefu in bo vez s pokopališko cerkvijo. Hkrati bo priprošnjik za srečno zanjo uro. Krasil ga bo napis: **SVETI JOŽEF, ZGLED PONIŽNOSTI, IZPROSI NAM VEČNO ŽIVLJENJE.** Tehtal bo predvidoma 263 kg.

Novi zvonovi bodo štirje zaradi popolnejše harmonije, zato da se popolni simbolična celota, komu so zvonovi posvečeni, pa tudi preprosto zato, ker konstrukcija pač omogoča večje število zvonov. Glasbeniki, zlasti skladatelji, znajo povedati, kako različna tonaliteta skladbe različno vpliva na človekovo psiho. Vsi vemo, da je mol žalosten, dur pa vesel. C-dur zveni veselo, navdušeno, Des-dur bolj mehko ... Vsaka tonaliteta ima drugačen značaj. S kolavdatorjem Markom Česnom sva izbrala uglasitev zvonov, ki bo v naša ušesa in preko njih v naša srca prinašala evangeljsko veselje, upanje, srčnost in pozitivno misel.

Livarno OMCO Feniks v Žalcu smo izbrali, ker se v zadnjih letih izkazuje kot izredno kvalitetna livarna, ki dosega ali celo presega nivo najboljših livarn v Italiji in Nemčiji, hkrati pa je z njimi zaradi bližine, korektnega odnosa in jezika najlažje voditi dogovore in usklajevanja.

Po končanih delih s samimi zvonovi pa je v načrtu tudi novo stopnišče, da bo poskrbljeno tudi za varnost naših pritrkovalcev.

Močno upam, da bodo načrti z zvonovi uspeli in da bodo tudi pozitivno sprejeti. Priporočam se, da naša prizadevanja, ki temeljijo na želji, da naredimo nekaj dobrega in kvalitetnega za sedanost in prihodnost, podprete. Gotovo najprej z molitvijo in dobro voljo.

Župnik Lojze

ZA DOM IN DRUŽINO

Bog je ustvaril moškega in žensko (1 Mz 1, 27)

V torek, 3. marca 2015, so poslanci v parlamentu po hitrem postopku sprejeli spremembo Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Po dosedanji zakonodaji je bila zakonska zveza po svoji vsebini usklajena z naravnim, moralnim in krščanskim pojmovanjem zakonske zveze moža in žene, ki ima v sebi možnost zasnovanja družine, iz česar izhaja njen temeljni pomen za družbo in Cerkev. Nova opredelitev zakonske zveze pa nima več tega, saj so zakonsko zvezo opredelili kot »življenjsko skupnost dveh oseb«. Takšno razumevanje zakonske zveze nasprotuje naravnemu in moralnemu zakonu ter nauku Katoliške Cerkve. Istospolnih zvez ne moremo postavljati na isto raven kakor naravni in krščanski zakon, saj niso zmožne rojevati novih človeških življenj. Narodi v zgodovini, ki so zavrgli naravni in moralni zakon, so izginili s površja zemlje.

Sprejeti novi družinski zakon prizadeva nas vse in bo imel hude posledice na številnih področjih, kot so: posvojitve otrok, vsiljevanje istospolne miselnosti v vrtcih, šolah, na delovnih mestih in drugje, kaznovanje tistih, ki se s tem ne bodo strinjali, z izgubo službe; spremembe šolskih programov; omejevanje pravice staršev, da v šolah vzgajajo svoje otroke v skladu s svojim prepričanjem; ukinitve državnega financiranja ustanovam, ki ne sprejemajo nove ideologije in drugo.

Katoliška Cerkev ni nikoli nasprotovala, da se uredijo še nekatere manjkajoče socialne pravice oseb istega spola, ki živijo skupaj. Vendar pa ne tako, da se rušijo temeljna naravna dejstva, da obstajata ženski in moški spol, da so med njima razlike, vendar tudi čudovito dopolnjevanje, ki se v vsej polnosti lahko udeležijo samo v skladnem družinskem življenju. Dejstvo, da je v mnogih družinah tudi veliko slabega in hudega, ne sme biti razlog za rušenje vrednote zakonske zveze in družine. Vsi smo enakopravni in enakovredni, nismo pa vsi enaki. In zakaj bi bili, saj je Bog ustvaril moškega in žensko.

Zakonska skupnost med enim možem in eno ženo je osnovna ureditev družinskega odnosa po naravi in tudi na temelju svetopisemske vere. Po Božji podobi ni ustvarjen samo posamezni človek, temveč tudi zakonska zveza moškega in ženske, saj je v Svetem pismu jasno rečeno, »da je Bog ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril, moškega in žensko je ustvaril« (1 Mz 1, 27).

Slovenski škofje vabimo vernike k molitvi za naše družine in za zdravo pamet. Hkrati pa vas prosimo, da na upravnih enotah s svojim podpisom izrazite podporo referendumu, na katerem bomo lahko zaščitili vrednoto zakonske zveze in pravic otrok.

Vse te zadeve priporočimo vstalemu Gospodu. Pustimo se preroditi Božjemu usmiljenju, se osvojiti in ljubiti Jezusu, da moč njegove ljubezni preobrazi naše mišljenje in življenje ter zacvetijo med nami pravičnost, sloga, mir.

*Metod Pirih,
koprski škof v pokoju*

Velikonočna

*Kot da za vedno bi sonce ugasnilo,
tako na veliki petek se zdi,
na križu božji Sin visi,
srce, ki svet do smrti je ljubilo.*

*Kalvarija vklenjena v temo,
brezupje dušo je obdalo,
raztrgan kakor v templju zagrinjalo,
o daleč je odmaknjeno nebo.*

*A v obleki cvetočega polja,
pomlad se vsa mlada budi
in glas zmagoslavni vstajenja,
nam upanje v srcu budi.*

*Odmaknjen je kamen od groba,
zlovešči pečat je odpal,
naš Kristus v nebeškem sijaju
iz groba je skalnega vstal.*

*Upogni se trdo koleno,
izgini temačni nam dvom,
vse stvarstvo, ožarjeno v soncu,
ponesi Mu cvetja v poklon.*

*Ponesi Mu iskreno molitev,
ljubezni naš čisti izvir;
naj vodi nas preko puščave,
v nebesa naš dobri Pastir.*

Lojze Bajc, priredil Jože Kale

Dan oznanjevanja v Vipavi

Februar je za vse lučkarje mesec praznovanja in oznanjevanja, vse od svečnice naprej se spominjamo, kako pomembni sta v naših življenjih vera in luč. Ker že nekaj let nismo imeli maše v vipavski farni cerkvi svetega Štefana, smo za kraj oznanjevanja letos izbrali prav Vipavo. V nedeljo, 15. februarja, smo se tako vsi lučkarji,

prijatelji in starši zbrali najprej v župnijskem domu, kjer smo se veseli in polni pričakovanja pripravili na sveto mašo. Po uvodni lučkarski himni Nič ne de sta voditelja Klara in Tadej zbranemu občestvu predstavila pomen in smisel našega gibanja, od začetkov v Franciji do današnjih dni, ko bomo tudi v naši skupini kmalu praznovali 30-letnico delovanja. Posebej doživeta je bila pri sveti maši izpoved vere, ko smo ob pesmi Veruj v Boga prižigali svečke in tako pokazali, kako resnično živimo vero in luč. Brez oživljanja evangelija ne mine

nobena lučkarska maša in tako smo tudi tokrat v glavne vloge postavili lučke, da so predstavili Jezusove besede na svoj, vsem razumljiv način. Sveto mašo sta darovala vipavski župnik Alojz Furlan in naš gospod Janez Kržišnik, ki je vse zbrane nagovoril in povabil k sodelovanju, zlasti s tistimi najbolj ubogimi, zapuščenimi, odmaknjenimi, k čemur nas vedno znova in znova, zlasti pa v postnem času, vabi tudi Kristus s križa.

Veselo oznanjevanje smo nadaljevali tudi pred cerkvijo, kjer so se Vipavci z zanimanjem ustavili ob stojnici z našimi izdelki, narejenimi na naših srečanjih. Naša povabila in prijazne besede so obrodili sadove, saj se nam bo na prihodnjih srečanjih pridružila tudi nova prijateljica. Topel čaj in dobrote naših pridnih žena ter petje ob spremljavi kitare in bobenčkov so nas še kar nekaj časa zadržali v župnijskem domu. Polni novih doživetij in tudi prijateljev smo sklenili, da se v našo, vipavsko cerkev, še vrnemo.

Polona, Vipavska skupina

Predstavitev knjige Narkoman nikoli

V mesecu februarju 2015 je v samozaložbi izšla knjiga NARKOMAN NIKOLI domačih avtorjev, Vipavcev, Simona Popovića in Helene Kobal. Urednica knjige je Vera Kozmik Vodušek. Knjigo je v celoti finančno omogočila družba MLINOTEST d.d. iz Ajdovščine.

Odlomek iz knjige:

Nekega večera sem dal ženi svojo bančno kartico v »varstvo«, da bi sam sebe zaščitil pred tem, da bi za mamila dvignil in porabil denar. Kakšno uro sem se počutil dobro, odločitev se mi je zdela zrela in razumna. A že kmalu potem, ko je žena zaspala, sem kartico vzel iz njene torbice in skrivaj odhitel do bankomata. Bil sem sam svoj tat, ki je tako sebe kot svojo družino oropal normalnega sobivanja. Z narkomanom se namreč ne da živeti. Prej ali slej pride do zloma v partnerskem odnosu. Obstaja samo pot navzdol, proti zemlji; padeč je neizbežen.

Spet se odločiš: »Res ne bom več!« Potem pogledaš skozi okno in v mraku vidiš skupinico, ki se pritajeno pogovarja in smehlja. »Kako se imajo fajn,« si rečeš. »Zakaj še sam ne bi bil del tega?« In spet in spet, do roba in čez. Razpečevalcu, ki se obnaša kot nekakšno božanstvo, neštetokrat pojasnjuješ: »Tokrat vzamem zadnjič, potem me ne boš več videl tod blizu.« Čez par dni pa se mu spet pohlevno približaš in on te z nasmeškom vpraša: »Kaj je? Spet rabiš?« Včasih ti namerno ne da droge, lepo čaka v stanovanju in malce sadistično uživa nad tvojim bolečim pričakovanjem. V bistvu častiš človeka, ki ima zate vse, kar nujno potrebuješ. Ni tvoj prijatelj, a je v bistvu več kot to. Zate ima zrak, ki ga moraš vdihniti. Ni ti pomoči.

Sprašuješ se, ali si to še sploh ti. Ne zavedaš se, da so tvoji koraki že nekako iz otroštva vodili do sem. Zase vem, da so me že od malega navduševale igralne karte, fliperji, blišč luna parka, ki se je občasno mudil v našem kraju. V tem odmiku od realnosti sem iskal nežen, topel svet, brez nasprotovanj. Svet lučk, območje svetlobe. Nisem vedel, da v tem svetu vladajo drugačne luči, ki te kasneje odvržejo v popolno temo. Angel svetlobe je bil izgnan, vržen na zemljo. Napuh biti več, biti bog, se sprevrže v poraz, ki nima več kril za vzlet. Vstati iz pepela je mogoče, a najprej moraš postati pepel, se s pepelom posuti, priznati svojo ničevost, dno, priznati si, da si pogorel na celi črti. Šele potem se začneta novo nebo in nova zemlja, tudi zate.

*Simon Popović in
Helena Kobal*

V spomin

Slovo od Ivanke Minkuževe s Hriba

Bilo je 5. 3. 2015.

Mlada mamica se s hčerko vzpenja po stopnicah v bloku. »Kam?« jo vpraša mimoidoča soseda. »Gremo k teti Ivanki!« je bil odgovor, »voščit za rojstni dan!« »A, tete Ivanke ni več, ne bo je več!« Zdaj na pragu pomladi ... In tako se je na svoj rojstni dan poslovila naša teta Ivanka Minkuževa s Hriba. Povedala je, da je med domačini zadnja iz letnika 1927. Poznana je bila kot prava zakladnica naše preteklosti, vedela je za imena in datume skoraj vseh starejših generacij Vipavcev.

Svoje otroštvo je preživela na Hribu z igro in delom. Doživljala je čarobni svet Žaglčnovega vrta, skrivanja po farovski klinici, bredla je po mrzli vodi Podfarovža in Podskale, pasla živino na Starem gradu. Šola, takrat v italijanskem jeziku, ji ni delala težav, doma pa se je od mame naučila skrbno oblikovane slovenske besede. Za več kot osnovno šolo ni bilo možnosti. Tako tudi za izučitev poklica ne. Kmalu je prišla mladost in vojna, kar pomeni brez mladosti biti mlad, kot je zapisal pesnik Kajuh. Sledila je težko pričakovana svoboda. Ivanko je zajelo povojno vrvenje, živahno delovanje na vseh področjih in celjenje vojnih ran. Z iznajdljivostjo se je borila proti pomanjkanju. Poznala je kozice, narejene iz vojaških menažk ali gavet, ki jih je izdeloval obrtnik Sever na Zemonu. Podirala je odeje in iz nitk pletla jopice in nogavice. »Življenje ni praznik, je delovni dan,«

jo je učila mati z besedami Gregorčiča. In Ivanka je pasla živino, prala v Podfarovžu, pobirala hrošče na krompirjevih njivah in se udeleževala udarniškega dela, brala maline na Nanosu, bila pri košnji na Guršcah in Ravniku. Prala je za farovž in za mnoge vipavske družine, pazila otroke in opravljala gospodinjska opravila in s tem zaslužila za preživetje. Nekaj let je varovala otroke oficirski družini in se je z njo tudi selila širom po Sloveniji. Po vrnitvi domov je sprejela skrb za starše in dom in tako sta lahko brata in sestra prihajali domov. »Dokler smo jo imeli, smo prišli domov, žal prereditko!« se tega danes spominjajo.

Do zadnjega je imela Ivanka smisel za vedrino in humor. Rada je pripovedovala o življenju v Vipavi, ki ga ni več. Vedela je za anekdote starih Vipavcev: »Tako je rekel pokojni ...« je začela pripoved. S ponosom je povedala, da je Vipavka.

Vse življenje je skrbela za druge, kar se ji je bogato poplačalo tako, da ni bila nikoli sama, in ves čas je bila obdana z dobrimi ljudmi, ki so ji pomagali, še posebno dragoceno v boleznih in starosti. Vsem, ki ste ji pomagali, se svoji

iz srca zahvaljujejo.

Ko se je bližalo slovo, je le tega sprejela razumsko, stvarno. »Imela sem dolgo vrsto lepih, srečnih let, enkrat pa pride tudi konec,« je rekla naša starosvetnica še dva dni pred smrtjo.

Ivanko smo imeli radi. Ne bomo je več videli v marketu, na pošti, na banki. Ob vsakem srečanju z njo, nam je poklonila čas, nasmeh in vedrino. Šopke za njen 88. rojstni dan smo položili na njen grob. Naj počiva v miru. Pokopali smo jo v Vipavi 8. marca 2015.

Magda Rodman

Zahvala

V 97. letu starosti je
odšla v večnost

Ivana Kalc
iz Vipave

(* 23. 12 1918 – † 5. 3. 2015)

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, stali ob strani in nam izrazili sožalje. Iskrena hvala tudi gospodu župniku Lojzetu Furlan za izrečene besede in opravljen obred.

Družine Kalc, Škerjanec in Ipavec

Mami v slovo

Ko mrzla zima se od nas poslavlja,
še tvoje bije nam srce v spominu,
ko tam pod njim si nam življenje dala,
ljubezen svojo dala, hčeram, sinu.

Težko mi zdaj je te vrstice pisat,
kako si mama vedno skrbna bila,
še težje mi življenje tvoje je orisat,
kako za tatom vleče te neznana sila.

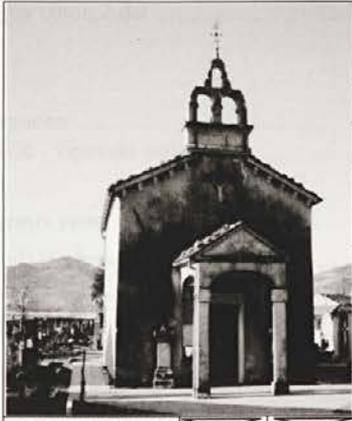
Zdaj tu izlivam svojo žalost v duši,
ostajam brez očeta, mame mile,
tej črki mrtvi na papirju, sen se ruši,
grenkoba, žalost, solze so se zilile.

Še zadnjič mama, stisnem roko ti koščeno,
ki nas vodila je skozi življenje,
ljubečo roko, zdaj vso nebogljeno,
ki pisala z njo si srečo in trpljenje.

Spomin bo nate vedno živ ostajal,
z nauki nas tvojimi vsak dan oplajal,
dobrota tvoja nam v srce se piše,
tvoj obraz v spominu vedno naj se riše.

Jože Kalc

IZ RAZVEDRILO

	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL		RAZSTAVNA PLOŠČA	PIVO PRI STARIH SLOVANIH	NAJVEČJI GODALNI INSTRU- MENT	NE- MORALNEŽ, AMORALNEŽ	SLOVENSKI BALETNI PLESALEC, MOLMIR
	NAGRADA ZA (ŠPORTNO) ZMAGO V OBLIKI POSODE						
	ČLAN DRUŠTVA MOST, ČLAN KAMNOSKOKOV IZ MAČE, VIPAVSKI BOJAK, MARIJAN						
	SLOVENSKO PODJETJE ZA IZDELAVO PAPIRNIH IZDELKOV						
	OSEBNI ZAIMEK				ORGAN VOHA		
LESTEV (POGOVORNO)				STRAN NEBA			
JAPONSKA UTIŽ: MERA							
MOSKOVSKI KOŠARKAR- SKI IN HOKEJSKI KLUB				SEDMI PLANET NAŠEGA OSONČJA			
TUJA OBLIKA ŽENSKEGA IMENA DIJANA							
NASELJE V SEVER. DELU TRŽAŠKEGA ZALIVA, DUINO				IME GLASB. GJURINA		AVTO- MOBILSKA OZNAKA KARLOVCA	
IRENA, POMANJŠE- VALNICA					SAMEC GOVEDA		
					OSEBA IZ ISTEGA KRAJA		
URADNA LISTINA			ČISTA TEŽA, ČISTI DOHODEK	SMER CESTE NA TERENU			
				IME MI ADE SMUČARKE BUČEK			
LASTNOST NEENAKEGA							
NASPROTNIK TEODOZIJA V BITKI PRI MRZLI REKI					GOZDNA CVETLICA ŠMARNICA, NAREČNO	OBČINSKI FUNKCI- ONAR	AVTO- MOBILSKA OZNAKA VALJEVA
	MESTO V ŠUMADIJI, SRBIJA, TUDI VISOKO DREVO	SLIKAR MAKED. ROBU, TODORČI: SNOV, KI DAJE VONJ					
NAJDALJŠA REKA NA IBERSKEM POLOTOKU				PENJA, PENJAČA			
				TRAVNATA POVRŠINA			
MAKEDON- SKO KOLO			TANJA ODER		LOJZE ČERNIGOJ		IME SLIKARKE PLESTENJAK
			ANGLEŠKO SVETLO PIVO		RIMSKA 4		
ZAŠČITA RAČUNAL- NIKA PRED VDOROM IZ OMREŽJA							
RASTLINA, KI RASTE NA VEJAH LIST. DREVJA					ŽLAHTNA KAPLJICA		
					ANTON GORIČAN		
PODSTAVEK ARTILJERIJ- SKEGA OROŽJA					RUSKI VLADARSKI NASLOV		
OČE			KEMIJSKI ZNAK ZA SREBRO		DOLGOREPA PAPIGA		

REŠITEV iz 111. št. VG:

VODORAVNO: kolona, krof, **Skapin**, **Ličen**, oval, jezero, RN, Šumi, JR, pek, Paškvan, poni, Ane, INA, reč, ar, moč, etiketa, Olib, meča, AM, Žiče, RS, SŽ, urin, las, **Goričan**, tlak, BE, OG, odriv, mikser, **Blazetič**, oma, laž, Carigrad, Ana, točka.

NAVPIČNO: KS, **Premrl**, obla, oko, poetesa, dlan, **Laurenčič**, straža, opanki, kas, liz, Nil, AE, **Žgavec**, AN, Šparta, OK, tat, juan, Amur, Miro, **Klemše**, Ribičič, rizik, možiček, GK, oče, violina, Sora, **Ferjančič**, noema, Norma, Be, grad.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.1.2015 DO 31.3.2015

Ambrožič Pavel	Slap	30 €
Bizjak Neva	Vrhpolje	10 €
Blaževič Jelka	Bled	20 €
Božič Jožica	Podraga	20 €
Brajovic Cvetka	Ljubljana	50 €
Clemenž Majda	Ljubljana	10 €
Fabčič Silvo	Kosovelova 13	20 €
Florjančič Ana	Škofja Loka	20 €
Hrovatin Angel	Ljubljana	15 €
Jaklič Milojka	Ljubljana	20 €
Kalc Jože	Na Produ 11	30 €
Kodelja Primož	Manče	20 €
Kostanjevic Mija	DSO Ajdovščina	5 €
Kostanjevic Nada	DSO Ajdovščina	10 €
Lemut Silvester	Ajdovščina	40 €
Mahnich Štefanija	Sežana	30 €
Mikuž Jernej	Budanje	20 €
NN	Medvode	50 €
Pilih Mira	Nova Gorica	20 €
Potočnik Magda	Podnanos	20 €
Pregeljc Zdravko	Ajdovščina	25 €
Rijavec Nevenka	Ljubljana	20 €
Tomažič Ivanka	Vipava	20 €

Skupaj		525 €

Našim zvestim donatorjem, ki podpirate izdajanje glasila VG, se najlepše zahvaljujemo. Vsi, ki bi še želeli prejemati glasilo VG, pošljite svoje prispevke na TRR Vipava 01336-6450860755 s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

**VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
MAREC 2015
700 izvodov**

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Peter Skapin in Polona Puc - lektorica

Naslednja številka bo izšla predvidoma junija 2015. Vljudno prosimo vse, ki bi radi kaj zapisali za naše glasilo, da svoje prispevke pošljete najkasneje do 10. junija 2015 na elektronski naslov: vipavski.glas@gmail.com.

Za vse informacije lahko pokličete na tel. št. (05) 366 50 68 (Gizela) ali (05) 366 50 98 (Magda).

Tisk: Papirna galanterija Sedmak Ajdovščina

VSEBINA

Iz naše preteklosti

Ob 100-letnici velike vojne	stran 1
Erzelj in njegov tabor, 2.del	stran 8

Spomini

Moja druga zgodba	stran 13
Vinko Ferjančič - vipavski mežnar	stran 14

Predstavljamo vam

Žiga (Sigmund) Herberstein	stran 16
Franc Saleški Krašna, 2.del	stran 18
France Batjel	stran 21

Iz naše Občine

Obvestilo	stran 26
-----------------	----------

Iz TRG-a

TRG Vipava – 10 let delovanja	stran 26
-------------------------------------	----------

Iz ustanov in društev

Iz ŠGV

Jesen na ŠGV v znamenju uspešnih tekmovanj in izmenjav	stran 28
--	----------

Iz OŠ

Iz osnovne šole.....	stran 30
Astra talent – Benjamin Boben med zmagovalci	stran 31

Iz Otroškega vrta

Etika in vrednote v vrtcu	stran 32
----------------------------------	----------

Iz društev

Iz Lavričeve knjižnice

Kjer knjige najdejo dom	stran 34
Vipavski glas vse bliže 30-letnici	stran 35

Povabilo v Vipavo	stran 36
Prvi v zimski ligi v Kobjeglavi	stran 37
ULTRA TRAIL Vipavska dolina	stran 37

Iz naše župnije

Zvonovi v Vipavi	stran 38
------------------------	----------

Za dom in družino

Bog je ustvaril moškega in žensko (1 Mz 1,27)	stran 39
Velikonočna.....	stran 40

Predstavitev knjige Narkoman nikoli.....	stran 41
--	----------

V spomin - Slovo od Ivanke Minkuževe s Hriba.....	stran 41
Zahvala.....	stran 42

Za razvedrilo

Križanka	stran 43
----------------	----------

Lavričeva knjižnica Vipava
Beblerjeva 17,
(Ajdovščina)

Ajdovščina

sp-dom 908(497.4)

VIPAVSKI

2015

352.9(497.4 Vipava)

0165409,112

COBISS

